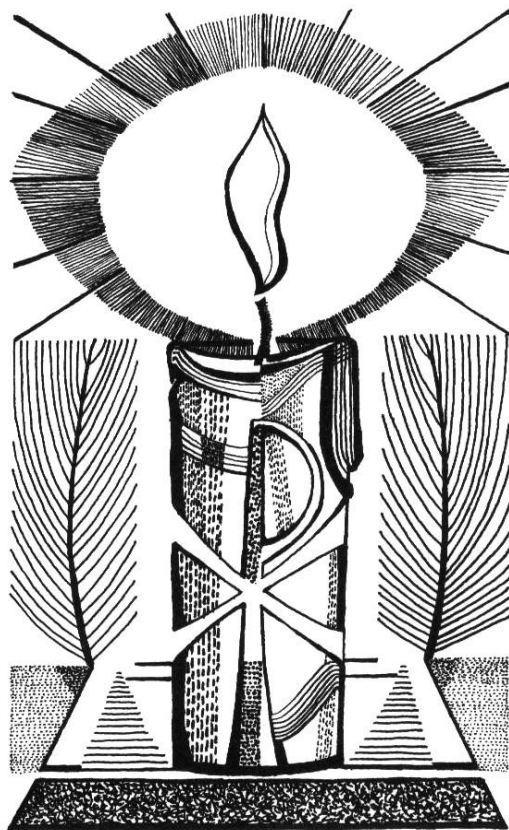

Woorden van afscheid

Gebeden, lezingen

voor een kerkelijke uitvaartviering

Orde van dienst voor de uitvaartliturgie

	Onderdeel	Pagina
	OPENING	1
1	Begroeten overledene en besprenkelen met doopwater	1
2	<i>Intredelied</i>	
3	Kruisteken – Woord van welkom	1
4	Ontsteken van de kaarsen rond de baar <i>(mag door de familie worden gedaan)</i>	2
5	Gedicht/gedachte <i>(mag door de familie worden gelezen)</i>	3
6	Vergevingsmoment – Schuldbelijdenis	3
	Kyrie eleison / Heer, ontferm U	3
7	Openingsgebed	4
	VIERING VAN HET WOORD	5
8	Eerste lezing <i>(mag door de familie worden gelezen)</i>	5
	Bijbelse lezingen – Oude Testament	5
	Bijbelse lezingen – Nieuwe Testament	12
9	<i>Tussenzang</i>	
10	Evangelie	17
11	Homilie of overweging	26
12	Voorbede <i>(inleiding en afsluiting van de voorbede wordt door de voorganger gedaan, de tussenliggende voorbeden mogen door de familie worden gelezen)</i>	26
	VIERING VAN DE EUCHARISTIE	37
13	Aandragen van de gaven – Collecte - Offerandelied	37
14	Gebed over de gaven	37
15	Prefatie	38
	Sanctus / Heilig	39
16	Eucharistisch gebed	39
17	Pater Noster / Onze Vader	41
18	Vredeswens	42
19	Agnus Dei / Lam Gods	42
20	Uitnodiging Communie	42
21	<i>Communielied</i>	
	COMMUNIEVIERING	43
22	Collecte – Collectelied	43
23	Vredeswens	43
24	Inleiding op de communie en aandragen van het Heilig Brood	44
25	Onze Vader	44
26	Uitnodiging tot de communie	45
27	<i>Communielied</i>	
28	Dankgebed na de communie	45

	VIERING VAN WOORD EN GEBED	48
29	Onze Vader	48
30	Vredeswens	48
31	Collecte - Collectelied	49
	SLOT (vervolg van de viering)	50
32	Slotgebed	50
33	Gedicht/gedachte (eventueel) <i>(mag door de familie worden gelezen)</i>	50
34	Gedachteniskruisje <i>(wordt overhandigd aan iemand van de familie zodat zij/hij het een plaatsje kan geven in de kerk)</i>	50
35	Gebed ten afscheid	51
	UITGELEIDE	54
36	In Paradisum of een ander lied naar keuze	
	BEGRAAFPLAATS / CREMATORIUM / BIJZETTING URN	55
A	Begraafplaats	55
B	Crematorium	58
C	Bijzetting Urn	61

OPENING

1. **Begroeten overledene en besprenkelen met doopwater**

Bij de ingang van de kerk besprenkelt de voorganger de overledene met wijwater, ter herinnering aan het doopsel.

- a. Meer dan in uw dood, geloven wij in uw leven,
want onze God is een God van levenden,
Zijn vrede moge met u zijn.

- b. ...., met deze naam
bent u aan het begin van uw leven
door het water van de Doop
opgenomen in de gemeenschap van Jezus Christus.
Met deze naam
staat u geschreven in de palm van Gods hand.
Met het water van dat begin
zegenen wij u opnieuw,
nu wij u uit handen geven
en toevertrouwen aan onze levende God:
de Vader, de Zoon en de heilige Geest.

- c. Gezegend bent u, u die ons bent voorgegaan naar het eeuwige leven.
Voor de laatste keer komt u hier binnen.
(Wees voor ons een gids om in hart en geest met u
deze drempel te overschrijden en ons open te stellen
voor woorden en daden van eeuwig leven.)

2. **Intredelied**

3. **Kruisteken - Woord van welkom**

In het woord van welkom zal de voorganger de familie welkom heten, alsook de aanwezige buren, vrienden, bekenden en medeparochianen.

V. In de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.

A. Amen.

- a. Het wordt avond en nacht
en het wordt stil, opdat wij luisteren.
Luisteren met ons hart,
nu een stem niet meer gehoord wordt
en ogen gesloten zijn.
wij spreken een naam uit: ....
Met die naam weten wij ons verbonden.
Samen zien wij om naar wat was,
naar dagen die wij deelden in lief en leed.
Maar samen mogen wij ook uitzien naar wat komt.

'Want de duisternis gaat voorbij
en het waarachtige licht schijnt reeds.'

- b.** Het is stil geworden om ons heen,
nu een stem niet meer gehoord wordt en ogen gesloten zijn.
Droeve dagen zijn het, nu onze handen een leven los moeten laten
dat daaraan ooit werd toevertrouwd.
Maar als iemand uw naam uitspreekt, ...,
klinkt uw stem in ons midden na en gaan uw woorden,
gaat de taal van uw vriendschap weer voor ons leven.

....., wonder van licht en leven voor zijn/haar ouders,
warmte en vriendschap
voor mensen die met zijn leven verbonden waren,
weggenoot van velen
die hier zijn samengekomen om hem/haar uitgeleide te doen.

Wij geven .... niet aan de vergetelheid prijs,
maar zijn met ons hart bij hem/haar
die over de grens van hier en nu ons voorging naar een nieuwe toekomst.

4. Onsteken van de kaarsen rond de baar

*Met het Licht van de paaskaars, worden de kaarsen rondom de baar
ontstoken, als een teken van ons geloof in de verrijzenis en van onze hoop op
eeuwig leven. Ondertussen is er een mogelijkheid voor orgelspel of lied.*

- a.** Toen .... gedoopt werd, is er een kaars ontstoken, opdat hij/zij licht en warmte
zou zijn, een vuur, een vonk onder de mensen. Vandaag brandt dit vuur
opnieuw, om wie hij/zij geweest is en altijd blijven zal. Het vuur van de
paaskaars is het vuur van eeuwig leven, van Christus' liefde die sterker is dan
de dood.

Met dat vuur van eeuwig leven willen we hem/haar nu omgeven, omdat wij
geloven dat het leven sterker is dan de dood, zoals ook het licht sterker is dan
het donker.

Daarna kunnen de kaarsen rond de kist worden ontstoken.

- b.** Nu wij ..... voor het laatst hier in ons midden hebben, steken we kaarsen aan
om hem/haar te gedenken om datgene wat hij/zij is geweest. Kaarsen als
symbool voor het licht en de warmte die .... verspreidde.
De eerste vlam is de vlam van de liefde. Verbonden in liefde moeten wij elkaar
loslaten; een band voor het leven, gebroken door de dood.
De tweede vlam, de vlam van het leven. Een leven samen, en toch uniek; wij
voelen ons niet meer compleet.
De derde vlam is de vlam van de hoop. De dood slaat een gat in de hoop.
Twijfel is wat overblijft.
De vierde vlam is de vlam van het licht. Het is het licht dat we nodig hebben in
deze donkere tijd.

De vijfde vlam is de vlam van het geloof. Ons geloof wordt op de proef gesteld. We zoeken steun en troost bij elkaar.

De zesde is de vlam van het geluk. We hadden het geluk gevonden, maar op dit moment zijn we het kwijt.

5. Gedicht/gedachte

6. Vergevingsmoment – Schuldbelijdenis

- a.** Ik belijd voor de almachtige God, en voor u allen, dat ik gezondigd heb in woord en gedachte, in doen en laten, door mijn schuld, door mijn schuld, door mijn grote schuld. Daarom smee ik de heilige Maria, altijd maagd, alle engelen en heiligen, en u, broeders en zusters, voor mij te bidden tot de Heer, onze God.
Moge de almachtige God zich over ons ontfermen,
onze zonden vergeven en ons geleiden tot het eeuwig leven.
Amen.
- b.** God, wij zijn geboren om te leven en toch maken wij elkaar het leven soms zo moeilijk. Wij hebben ogen gekregen om te zien en toch kijken wij elkaar veel te weinig aan. Oren om te luisteren en toch zijn wij vaak doof voor elkaar. Een mond om met elkaar te praten en toch kwetsen wij elkaar. Een hart om van elkaar te houden en toch misgunnen wij elkaar het goede. Zo God, zijn wij ziende blind en horende doof. Zo hebben wij elkaar niets meer te zeggen, we leven en weten niet wie we zijn. God, wij willen elkaar vergeven, vergeeft U ook onze schuld. Moge de almachtige God zich over ons ontfermen,
onze zonden vergeven en ons geleiden tot het eeuwig leven.
Amen.
- c.** Goede God. Het is in uw huis waar we vandaag zijn. Voor sommigen een vertrouwd huis, voor anderen vreemd. Toch willen we U recht in de ogen kunnen kijken, ons hart gelucht hebben wanneer we met onze vragen over leven en dood bij U aankloppen. Vergeef ons, Heer, wanneer we wat minder loyaal zijn geweest ten opzichte van elkaar. Begrijp ons wanneer we hier met gevoelens van woede en onmacht zitten, ook naar U. Dat vragen we U door Jezus Christus, onze Heer. Amen.

Kyrie Eleison / Heer, ontferm U

Kyrie eleison

Kyrie eleison

Christe eleison

Kyrie eleison

Heer, ontferm U

Heer, ontferm U over ons

Christus, ontferm U over ons

Heer, ontferm U over ons

7. Openingsgebed

- a. God, verslagen en vol van verdriet richten wij ons tot U. Wees hier aanwezig nu wij zoeken naar warmte voor onze kou, schouders om op te leunen, een hand die ons streelt. Wij zoeken naar U die zo ver weg lijkt. Wil ons bij de hand nemen; neem .... bij de hand want wij moeten hem/haar loslaten. Dat vragen wij U omwille van Jezus, Hij die ons nabij is, uw Zoon en onze Heer, vandaag en tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.
- b. God, wij moeten afscheid nemen van .... die ons lief is. Wij bidden tot U, Gij die eeuwig zijt en trouw: bewaar in ons het beeld van deze mens, roep in ons het goede op dat .... voor ons betekende en ontsluit in ons de dankbaarheid om wie hij/zij was. Nu wij hem/haar aan U toevertrouwen bidden wij dat zijn/haar diepste verlangens tot voltooiing mogen komen en dat hij/zij vrede vindt bij U. Door Christus, onze Heer. Amen.
- c. God, in verslagenheid komen wij hier samen. Hoe onwerkelijk is het nog dat wij.... moeten loslaten. Hoe onwerkelijk is het nog dat wij .... niet meer kunnen zien, niet meer kunnen aanraken en dat zijn/haar lach ons niet meer raakt. God, tot U roepen wij, tot U proberen we te bidden. Neem .... op in uw hemels koninkrijk en koester hem/haar in onze plaats. Neem hem/haar op in uw vrede en help ons om te geloven dat U ons nooit laat vallen. Door Christus, onze Heer. Amen.
- d. Gij, die mensen bestemt tot elkaars geluk en vrede, wij danken U voor ....., die in vriendschap en goede trouw – al die jaren door – zijn/haar leven met ons deelde. Moge zijn/haar vrede en alle goeds dat ooit van hem/haar is uitgegaan, vruchtbaar onder ons voortleven. En zegen hem/haar met het warme licht van uw menslievendheid. Gij, die zijn/haar toekomst wilde zijn, onze vrede, voorgoed. Vandaag en tot in eeuwigheid. Amen.
- e. Goede God, ons verdriet is groot nu wij afscheid moeten nemen van .... Maar wij zijn ook naar deze plaats gekomen om U te danken voor al het goede dat hij/zij ons bracht en nog brengen zal want wij geloven dat leven sterker is dan de dood en dat het licht de duisternis overwint. .... zal blijvend in ons midden zijn. Moge ons samenzijn hier en nu ons verdriet draaglijk maken, onze pijn om het afscheid verzachten, de elkaar aangedane tekorten teniet doen en ons geloof in U versterken. Dat vragen wij U door Jezus uw Zoon, en door uw heilige Geest, tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

VIERING VAN HET WOORD

8. Eerste lezing

De eerste lezing wordt bij voorkeur gekozen uit het Oude Testament of uit één van de brieven uit het Nieuwe Testament. Hieronder treft u een selectie van teksten aan.

Bijbelse lezingen – Oude Testament

a. *Uit het boek Genesis (2, 4b-7)*

Toen de Heer God de aarde en de hemel maakte, waren er op aarde nog geen wilde planten en groeide er geen enkel veldgewas, want de Heer God had nog geen regen op de aarde laten vallen en er was nog geen mens om de grond te bebouwen, om het water uit de aarde omhoog te halen en de aardbodem te bevoeien. Toen boetseerde de Heer God de mens uit stof, van de aarde genomen, en Hij blies hem de levensadem in de neus: zo werd de mens een levend wezen.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

b. *Uit het boek Exodus (3, 7-16)*

In die dagen sprak God tot Mozes: "Ik heb gezien en gehoord wat mijn volk in Egypte doormaakt, hoe het zucht en kreunt onder de harde hand van zijn onderdrukkers. Ja, het gaat hartverscheurend door Mij heen. Maar Ik kom, Ik kom mijn volk bevrijden uit zijn slavenbestaan en het een weg wijzen naar vrijheid, naar leven dat die naam verdient. Nee, het is Mij niet ontgaan wat mijn volk doormaakt, zijn noodkreten zijn hartverscheurend tot Mij doorgedrongen. Ga jij, Mozes, mijn volk vóór op zijn weg naar vrijheid. Zeg aan de koning van Egypte wat je plannen zijn en breng mijn volk in beweging, maak het reisvaardig." Maar Mozes sprak tot God: "Hoe zou ik naar de koning van Egypte durven gaan en wie ben ik, dat ik de Israëlieten naar vrijheid zou voorgaan?" God antwoordde: "Ik zal bij je zijn."

En Mozes weer: "Maar als ik de Israëlieten nu ga zeggen dat de God van hun voorouders mij dit alles heeft opgedragen, zullen ze mij beslist vragen: 'Wie is die God dan wel en hoe heet hij?' Wat zeg ik dan?"

Toen sprak God: "Mijn naam is: 'Ik-zal-er-zijn'. Zeg de Israëlieten: Hij wiens naam is 'Ik-zal-er-zijn' gaf mij die opdracht. Roep de leiders van Israël bijeen en zeg hun: De God van onze voorouders, de God van Abraham, Isaak en Jakob, heeft tot mij gesproken en mij verzekerd dat Hij zorg voor ons zal dragen."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

c. *Uit het boek Numeri (6, 22-27)*

God sprak tot Mozes: "Zeg aan priester Aäron en zijn opvolgers: Als gij de Israëlieten zegent, doe het dan met deze woorden: Moge de Heer u zegenen en behoeden. Moge de Heer de glans van zijn gelaat over u spreiden en u genadig zijn. Moge de Heer zijn gelaat naar u keren en u vrede schenken. Als zij zo mijn naam over de Israëlieten uitspreken, zal Ik hen zegenen."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

- d.** *Uit het boek Job (14, 1-14, vrije vertaling)*
 Een mens, kind van een vrouw, in dagen beperkt met zorgen overstelpt, is als een bloem die bloeit en verwelkt, vluchtig als een schaduw, onbestendig. God, hebt Gij dan toch voor zo iemand aandacht? Voor een boom is er hoop: zelfs omgehakt bot hij nog uit, komt opnieuw in blad. Al worden zijn wortels oud in de grond, al is zijn stam bezig te vergaan: hij hoeft maar water te voelen, en loopt uit, wordt weer groen als een jonge plant. Wanneer een mens sterft, dan is het gedaan; geeft hij de geest, dan is het voorbij: als water verdampt, als een rivier verdroogd. Of komt, die sterft dan toch weer tot leven bij U? Dan is mijn gehele leven een wachten tot U, die naar mij uitziert, komt.
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- e.** *Uit het boek Job (19, 1.23-27a)*
 Zo luiden de woorden van Job: “Ach, werden mijn woorden maar opgetekend, ergens in vastgelegd, door een ijzeren stift in een rotssteen gedreven, met lood gevuld, tot blijvend getuigenis. Want ik weet: ik ben er zeker van: mijn Verlosser leeft, op het laatst zal Hij deze wereld binnentreden. En al ben ik nog zo geschonden, ik zal God zien vanuit dit lichaam. Aan mijn zijde zal ik Hem zien, met eigen ogen: mijn hart smacht van verlangen.”
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- f.** *Psalm 15 (vrije vertaling)*
 Leven zoals je bedoeld bent, onverstoorbaar de aangewezen weg gaan. Niemand beledigen, niemand misbruiken, niemand laten vallen. Gewoon beantwoorden aan de verwachting, mens zijn voor de mensen. Eén die goed doet, één die betrouwbaar is, reisgenoot, onderdak – op je mooiste ben je dan, op je sterkst, mens, onwankelbaar mens. Jij, jij mag thuis zijn bij de Verhevene, heel gelukkig is Hij met jou.
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- g.** *Psalm 23 (vrije vertaling)*
 Omdat de Heer mijn herder is, mijn hoeder, daarom zal ik nooit iets te kort komen. Hij immers zorgt voor een plek om te rusten, aan de oevers van zeeën en meren, daar waar stilte is en bezinning. Daar leef ik op, daar vat ik moed om verder te gaan op wegen die ik ken. Hij is mijn herder, Hij gaat voorop, zijn naam durf ik te volgen, ongeacht waarheen de weg met Hem voert. In zijn nabijheid schrikt de dood mij niet af. Ik weet me bij Hem en waarvoor zou ik dan bang zijn? Hij geeft mij een plaats aan zijn tafel en het ongelofelijke wordt waar: Hij verzorgt mij van het begin tot het einde, Hij vult mijn beker telkens tot aan de rand. Hij is mijn herder, geluk en bijstand omringen mij al mijn dagen. En mocht ik ooit de weg bijster raken, Hij blijft mij behoeden, altijd. Omdat de Heer mijn herder is, mijn hoeder, daarom zal ik nooit iets tekort komen.
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- h.** *Psalm 90*
 God, blijf ons nabij. Gij Heer zijt steeds onze toevlucht geweest voor ieder geslacht opnieuw.
 Voordat de bergen geboren waren, voordat de aarde was voortgebracht, zijt Gij, God van eeuwig tot eeuwig. Wat sterfelijk is vergaat weer tot stof, Gij zegt: keer terug, kind van Adam. Voor U zijn duizend jaren één dag, als gisteren dat

al voorbij is, een uur van slaap in de nacht. Ons leven breekt af als een droom in de ochtend. Kortstondig is het als gras op het veld. 's Morgens ontkiemt het en schiet het op, 's avonds is het verwelkt. De maat van ons leven is zeventig jaar of als wij sterk zijn, tachtig. Leer ons onze dagen naar waarde te schatten en zo te komen tot wijsheid van hart. Schenk ons in de ochtend volop uw zegen en bestuur onze handen bij al wat zij doen.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

i. *Psalm 103*

Prijs de Heer, o mijn ziel, en vergeet zijn weldaden nimmer. Hij vergeeft al uw vergrijpen, Hij geneest al het leed dat gij lijdt; uw leven koopt Hij vrij van de dood, zijn erbarming en liefde staan om u heen. Hij overstelpt uw bestaan met geluk: uw jeugd herleeft als een arend.

Hij blijft ons niet altijd schulden verwijten, Hij staat niet voor eeuwig op zijn wraak: Hij handelde met ons niet naar onze zonden, Hij vergold ons niet naar ons vergrijp. Neen, als de hemel boven de aarde, zo hoog welft zijn liefde boven hen die Hem vrezen. Als van oost naar west, zo ver heeft Hij onze misdaden van zich afgeworpen. Zoals een vader zich over zijn kinderen ontfermt, zo ontfermt zich de Heer over hen die Hem vrezen. Hij kent ons, Hij weet waarvan wij zijn gemaakt, indachtig dat wij gevormd zijn uit stof. Een mens - als gras zijn zijn dagen, hij bloeit als een bloem op het veld; de wind waait aan en weg is de bloem en niemand weet waar ze gestaan heeft. Maar van eeuwigheid is de liefde van de Heer, zij duurt eeuwig voor hen die Hem vrezen; zelfs hun kleinkinderen nog ervaren zijn trouw.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

j. *Psalm 121*

Ik sla mijn ogen op naar de bergen, zou iemand mij komen helpen?

Ja, mijn God komt mij helpen, de schepper van hemel en aarde.

Hij zal niet toelaten dat je struikelt, Hij zal niet slapen, Hij waakt over jou.

Nee, slapen en sluimeren, zal Hij niet, Hij waakt over heel zijn volk.

Onze God houdt de wacht, als een schaduw over je heen.

Overdag zal de zon je niet steken en 's nachts zal de maan je geen kwaad doen.

Hij houdt alle kwaad van je af, Hij neemt je onder zijn hoede.

En waar je ook gaat of staat, God zal je behoeden voor eeuwig.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

k. *Psalm 139*

Heer, U doorgrondt mij en kent mij, U kent mijn zitten en mijn opstaan, al van verre doorziet U mijn gedachten. Van mijn gaan en komen kent U de maat, U bent vertrouwd met al mijn gangen. Geen woord komt over mijn tong of U kent het Heer, U kent het volkomen. Van voor tot achter omvat U mij, U hebt uw hand op mij gelegd. Uw kennen is mij wondervreemd, te hoog om er bij te kunnen. Waarheen moet ik om uw geest te ontgaan? Waarheen om uw oog te ontvluchten? Stijg ik op naar de hemel: U bent daar; lig ik in het dodenrijk: U bent daar. Neem ik de vleugels van de zon in de morgen en laat ik mij neer aan de overkant van de zee, dan zou ook daar uw hand mij leiden, uw rechterhand mij vasthouden. Want wat er in mij is hebt Gij geschapen, mij samengevlochten in de schoot van mijn moeder. Dank U voor het

ontzagwekkend wonder dat ik ben, voor het wonder van uw werken; hoe ga ik U ter harte. Mijn gebeente had voor U geen geheimen, toen ik in het verborgen werd gemaakt, werd samen geweven in de diepten van de aarde. Ik was vormloos, maar uw oog zag mij; al mijn dagen stonden in uw boekrol gegrift, gevormd en wel, maar nog niet één was begonnen. O God, uw gedachten zijn voor mij te groots. Ik kom er niet uit en blijf met U bezig. Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

l. *Uit het boek van de Spreuken (31, 10-12, 25-31)*

Een sterke vrouw, wie zal haar vinden? Haar waarde gaat die van edelstenen ver te boven! Het hart van haar man vertrouwt op haar en het zal hem aan winst niet ontbreken. Zij brengt hem geluk, geen ongeluk, alle dagen van haar leven. Kracht en luister zijn haar gewaad en zij ziet lachend de komende dag tegemoet. Zij opent haar mond en zij spreekt wijsheid; van haar tong komen lieflijke lessen.

Zij gaat de gangen van haar gezin na en eet haar brood niet in ledigheid. Haar kinderen staan op en prijzen haar. Haar man staat op en roemt haar: Veel vrouwen hebben zich bekwaam gedragen, maar jij overtreft ze allemaal. Bevalligheid is bedrieglijk, schoonheid vluchtig, maar een vrouw die de Heer acht, moet geroemd worden. Bejubelt haar om de vrucht van haar handen en roemt haar in de poorten om haar werken. Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

m. *Uit het boek Prediker (3, 1 – 15)*

Alles heeft zijn uur, alle dingen onder de hemel hebben hun tijd. Er is een tijd om te baren en een tijd om te sterven, een tijd om te planten en een tijd om wat geplant is te oogsten. Een tijd om te doden en een tijd om te genezen, een tijd om af te breken en een tijd om op te bouwen. Een tijd om te huilen en een tijd om te lachen, een tijd om te rouwen en een tijd om te dansen. Een tijd om stenen weg te gooien en een tijd om stenen te verzamelen, een tijd om te omhelzen en een tijd om van omhelzen af te zien. Een tijd om te zoeken en een tijd om te verliezen, een tijd om te bewaren en een tijd om weg te doen. Een tijd om stuk te scheuren en een tijd om te herstellen, een tijd om te spreken en een tijd om te zwijgen. Een tijd om lief te hebben en een tijd om te haten, een tijd voor oorlog en een tijd voor vrede. Wat heeft iemand dan aan al zijn zwoegen en werken? Ik overzag de bezigheden die God de mensen heeft opgelegd om er zich mee af te tobben. Alles wat Hij doet is goed op zijn tijd; ook heeft Hij de mens besef van duur gegeven, maar toch blijft Gods werk voor hem van het begin tot het einde ondoorgrondelijk. Daarom lijkt het mij voor de mens nog het beste vrolijk te zijn en het er goed van te nemen. Als hij kan eten en drinken en genieten van wat hij met al zijn zwoegen bereikt heeft, is dat immers een gave van God. Ik kwam tot het inzicht dat alles wat God doet voor altijd blijft: er valt niets aan toe te voegen en niets gaat eraf. God maakt dat de mensen ontzag voor Hem hebben. Wat is, was tevoren al; wat zijn zal, is vroeger al geweest. God haalt wat voorbij is steeds weer terug.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

n. *Uit de profeet Jesaja (25, 6a.7-9)*

Op die dag zal de Heer van de hemelse machten op deze berg een gastmaal aanrichten voor alle volkeren. Op deze berg zal Hij de sluier verscheuren die

over de volken ligt en de doek die alle naties bedekt. God de Heer zal voor altijd de dood vernietigen; Hij zal de tranen van alle gezichten afwissen, en de schande van zijn volk wegnemen van heel de aarde. Want zo heeft de Heer besloten. Op die dag zal men zeggen: Dat is onze God. Wij hoopten op Hem en Hij heeft ons gered. Dit is de Heer op wie wij ons vertrouwen hadden gesteld: laat ons blij zijn en juichen om de redding die Hij ons heeft gebracht. Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

o. *Uit de profeet Jesaja (26, 7-9. 19)*

Het pad van de vrome is effen:
een rechte weg baant Gij voor hem.
Ook wij, Heer, hopen op de weg
die Gij in uw rechtvaardigheid baant,
en ons hart verlangt uw Naam te belijden.

Iedere nacht verlang ik naar U,
ik hunker naar U met heel mijn ziel.
Als uw gerechtigheid over de aarde heerst,
leren de aardbewoners wat recht is.

Uw doden zullen herleven,
uw overledenen weer opstaan.
Allen die slapen in het stof,
zullen vol vreugde ontwaken.
Want de dauw die u bedekt,
is een lichtende dauw:
de aarde brengt de schimmen weer tot leven.
Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

p. *Uit de profeet Jesaja (65, 17-25)*

Dit zegt God de Heer: "Zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; en aan wat vroeger is geweest wordt niet meer gedacht, het komt niet meer in de gedachten op. Maar vreugde ga Ik voor U scheppen en jubel voor altijd. Waarachtig, Jeruzalem wordt door Mij herschapen in een stad vol jubel, met een bevolking vol blijdschap. Dan zal Ik jubelen om Jeruzalem en Mij verblijden om mijn volk; en snikken noch kermen worden er nog gehoord. Er is geen zuigeling meer aan wie slechts een kort leven beschoren is, en geen grijsaard die zijn leven niet voltooit, want de jongste sterft als een man van honderd jaar, en wie de honderd niet bereikt wordt als een vloek beschouwd. Zelf wonen zij in de huizen die zij hebben gebouwd, en eten de vruchten van de wijngaard die zij zelf hebben geplant. Zij bouwen niet meer wat een ander zal bewonen en planten niets aan, waarvan een ander eten zal. Want de levensdagen van mijn volk zullen even talrijk zijn als die van de bomen, en mijn uitverkorenen zullen zelf genieten van het werk van hun handen. Zij zullen zich niet moe maken voor niets, geen kinderen ter wereld brengen voor de verschrikking. Zij zijn een geslacht dat gezegend is door de Heer en hun nakomelingen met hen. Nog voor ze roepen zal ik hun antwoorden, terwijl zij nog spreken zal ik hen horen. Dan grazen de wolf en het lam eensgezind, de leeuw eet dan hooi zoals het rund, terwijl de slang zich zal voeden met stof. Niemand zal

nog kwaad doen of onheil stichten op geheel mijn heilige berg, zo spreekt de Heer. Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

q. *Uit de Klaagliederen (3,17-26)*

Het geluk bleef verre van mij, wat welstand is, wist ik niet meer. Mijn hoop op God blijkt vervlogen, ik leef zonder hoop. Ik denk aan mijn nood en ellende, dit vergiftigt mijn leven. Ik blijf er aldoor aan denken, het weegt op mij als een last. Desondanks prent ik mij in -en dat geeft mij hoop- zonder einde is Gods genade, onuitputtelijk is Gods erbarmen. Uw grote trouw is elke morgen weer nieuw. Ik behoor aan de Heer -zegt mij hart- Hij blijft mijn hoop. Goed is de Heer voor wie Hem zoekt. Goed is het, in stilte op redding van de Heer te wachten.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

r. *Uit de profeet Ezechiël (34, 11-16)*

Dit zegt God de Heer: "Ik zal zelf omzien naar mijn schapen en ervoor zorgen. Zoals een herder omziet naar zijn schapen, als die verstrooid zijn geraakt, zo zal ook Ik naar mijn schapen omzien en ze veilig terugbrengen van alle plaatsen waar ze verstrooid zijn geraakt op de dag van dichte duisternis. Ik zal ze terugvoeren uit die volken, ze samenbrengen uit de landen en ze leiden naar hun eigen grond; Ik zal ze weiden op de bergen en in de dalen van Israël, op alle weideplaatsen van het land. Op goede weidegrond zal Ik ze weiden, het hoogland van Israël zal hun weideplaats zijn. Daar zullen ze legeren op goede plaatsen en grazen op welige weiden op de bergen van Israël. Ik zal zelf mijn schapen weiden en ze zelf een rustplaats wijzen", luidt het woord van God de Heer. "Het verloren dier zal ik zoeken, het afgedwaalde terughalen, het gewonde verbinden, het zieke sterken, de vette en sterke dieren bewaren; Ik zal ze weiden zoals het behoort."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

s. *Uit de profeet Daniël (12, 1-3)*

In die dagen rouwde ik, Daniël, en ik hoorde dit woord van de Heer: In die tijd zal de grote vorst Michaël opstaan om de kinderen van uw volk te beschermen. Want het zal dan een tijd van nood zijn zoals er eerder nog geen is geweest zolang er volkeren zijn. Maar al degenen van uw volk, die in het boek staan opgetekend, zullen in die tijd worden gered. En velen van hen die slapen in het stof zullen ontwaken, sommigen om eeuwig te leven, anderen om de smaad van een eeuwige schande te ondervinden. Dan zullen de wijzen stralen als de glans van het uitspansel en degenen die de mensen tot gerechtigheid hebben gebracht, zullen schitteren als de sterren voor eeuwig en immer.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

t. *Uit het boek van de Wijsheid (4, 7-15)*

De rechtvaardige vindt rust, al sterft hij ook vóór zijn tijd. Want het aanzien van de ouderdom berust niet op een lang leven en wordt niet afgemeten naar het aantal jaren. Neen, een mens is een grijsaard door zijn verstandigheid en hij is bejaard door zijn onbesproken leven. Hij was welgevallig aan God en werd door Hem bemind; hij leefde te midden van zondaars en werd bij hen weggenomen. Hij werd weggerukt, opdat geen boosheid zijn inzicht zou

vertroebelen en geen bedrog zijn ziel zou verleiden. Want de betovering van de ondeugd verduistert het goede en de roes van de hartstocht verderft een onschuldig gemoed. In korte tijd tot voleinding gekomen heeft hij de volheid van vele jaren bereikt, want zijn ziel was welgevallig aan de Heer: daarom ging hij spoedig heen uit de slechte wereld. De mensen zien dat wel, maar begrijpen het niet; in hun gedachten komt zoiets niet eens op, dat genade en barmhartigheid zijn uitverkorenen ten deel vallen en dat er over zijn heiligen gewaakt wordt.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

u. *Uit het tweede boek van de Makkabeeën (7, 22-23.27-29)*

"Ik weet dat de dood wacht. Ik weet niet hoe jullie in mijn schoot gevormd zijn; niet ik heb jullie de levensadem geschonken, niet ik heb waaruit ieder van jullie bestaat tot een harmonisch geheel geordend, maar de Schepper van de wereld. Hij doet de mens zijn, zoals Hij van alles de oorsprong is. Heb medelijden met mij. Ik heb jullie negen maanden in mijn schoot gedragen, jullie drie jaren gevoed en gekoesterd, jullie grootgebracht tot wat jullie nu zijn. Ik smeed jullie, mijn kinderen, beschouw de hemel en de aarde met al wat ze bevatten, bedenk steeds, dat God dit alles uit het niets gemaakt heeft. Wees niet bang, voor geen kwaad of geweld, en zelfs niet voor de dood: dan zal ik jullie allen eens terugzien op de dag dat God zich over ons ontfermt."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

Bijbelse lezingen – Nieuwe Testament

a. *Uit de handelingen van de Apostelen (10, 34-36.42-43)*

In die dagen nam Petrus het woord en sprak: “Nu besef ik pas goed, dat er bij God geen aanzien des persoons bestaat, maar dat, uit welk volk ook, ieder die Hem vreest en het goede doet, Hem welgevallig is. Het woord heeft Hij tot de zonen van Israël gezonden toen Hij door Jezus Christus de Blijde Boodschap van vrede verkondigde: Deze is de Heer van allen. Hij gaf ons de opdracht aan het volk te prediken, en te getuigen dat Hij de door God aangestelde rechter is over de levenden en de doden. Van Hem leggen alle profeten het getuigenis af, dat ieder die in Hem gelooft door zijn Naam vergiffenis van zonden verkrijgt.”

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

b. *Uit de brief aan de Romeinen (6,3-9)*

Broeders en zusters, Gij weet toch, dat de doop, waardoor wij een zijn geworden met Christus Jezus, ons heeft doen delen in zijn dood? Door de doop in zijn dood zijn wij met Hem begraven, opdat ook wij, zoals Christus door de macht van zijn Vader uit de doden is opgewekt, een nieuw leven zouden leiden. Zijn wij een met Hem geworden door het beeld van zijn dood, dan moeten wij Hem ook volgen in zijn opstanding, in de overtuiging dat onze oude mens met Hem gekruisigd is; daardoor is aan het bestaan in de zonde een einde gekomen, zodat wij niet langer aan de zonde dienstbaar zijn. Want wie gestorven is, is rechtens vrij van de zonde. Indien wij dan met Christus gestorven zijn, geloven wij dat wij ook met Hem zullen leven: - want wij weten dat Christus, eenmaal van de doden verrezen, niet meer sterft: de dood heeft geen macht meer over Hem.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

c. *Uit de brief aan de Romeinen (8,14-23)*

Broeders en zusters, allen die zich laten leiden door de Geest van God, zijn kinderen van God. De geest die gij ontvangen hebt, is er niet een van slaafsheid, die u opnieuw vrees zou aanjagen. Gij hebt een geest van kindschap ontvangen, die ons doet uitroepen: Abba, Vader! De Geest zelf bevestigt het getuigenis van onze geest, dat wij kinderen zijn van God. Maar als wij kinderen zijn, dan ook erfgenamen, en wel erfgenamen van God tezamen met Christus, daar wij delen in zijn lijden, om ook te delen in zijn verheerlijking. Ik ben er zelfs van overtuigd, dat het lijden van deze tijd niet opweegt tegen de heerlijkheid waarvan ons de openbaring te wachten staat. Ook de schepping verlangt vurig naar de openbaring van Gods kinderen. Want zij is onderworpen aan een zinloos bestaan, niet omdat zij het zelf wil, maar door de wil van Hem die haar daaraan onderworpen heeft. Maar zij is niet zonder hoop, want ook de schepping zal verlost worden uit de slavernij der vergankelijkheid en delen in de glorierijke vrijheid van de kinderen Gods. Wij weten immers, dat de hele natuur kreunt en barensweeën lijdt, altijd door. En niet alleen zij, ook wij zelf, die toch reeds de eerstelingen van de Geest hebben ontvangen, ook wij zuchten over ons eigen lot, zolang wij nog wachten op de verlossing van ons lichaam.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

- d.** *Uit de brief aan de Romeinen (14, 7-9.10b-12)*
 Broeders en zusters, niemand van ons leeft voor zichzelf alleen, niemand sterft voor zichzelf alleen. Zolang wij leven, leven wij voor de Heer, en sterven wij, dan sterven wij voor de Heer: of wij leven of sterven, Hem behoren wij toe. Daarvoor is Christus gestorven en weer levend geworden: om Heer te zijn over doden en levenden. Allen zullen wij verschijnen voor de rechterstoel van God. Want er staat geschreven: Zowaar Ik leef, zegt de Heer, voor Mij zal elke knie zich buigen en elke tong zal God lofprijzen. Zo zal dan ieder van ons rekenschap moeten afleggen voor zichzelf.
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- e.** *Uit de brief van Paulus aan de christenen van Rome (5, 5-11)*
 De hoop wordt niet teleurgesteld, want Gods liefde is in ons hart uitgestort door de heilige Geest die ons werd geschonken. Want Christus is voor goddelozen gestorven op de gestelde tijd, toen wij zelf nog geheel hulpeloos waren. Men zal niet licht iemand vinden die zijn leven geeft voor een rechtvaardige, al zou misschien iemand in een bepaald geval dit voor zich kunnen verkrijgen. God echter bewijst zijn liefde voor ons juist hierdoor dat Christus voor ons is gestorven toen wij nog zondaars waren. Des te zekerder zullen wij ontkomen aan de toorn nu wij eenmaal gerechtvaardigd zijn door zijn bloed, dank zij Hem. Toen wij vijanden waren zijn wij met God verzoend door de dood van zijn Zoon; des te zekerder zullen wij, eenmaal verzoend, gered worden door zijn leven. En dat niet alleen: nu reeds juichen wij in God door Jezus Christus onze Heer door wie wij de verzoening hebben ontvangen.
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- f.** *Uit de brief van Paulus aan de christenen van Rome (6, 3-9)*
 Gij weet toch dat de doop waardoor wij één zijn geworden met Christus Jezus ons heeft doen delen in zijn dood? Door de doop in zijn dood zijn wij met Hem begraven, opdat ook wij een nieuw leven zouden leiden zoals Christus door de macht van zijn Vader uit de doden is opgewekt. Zijn wij één met Hem geworden door het beeld van zijn dood, dan moeten wij Hem ook volgen in zijn opstanding, in de overtuiging dat onze oude mens met Hem gekruisigd is; daardoor is aan het bestaan in de zonde een einde gekomen, zodat wij niet langer aan de zonde dienstbaar zijn. Want wie gestorven is, is rechtens vrij van zonde. Indien wij dan met Christus gestorven zijn, geloven wij dat wij ook met Hem zullen leven; want wij weten dat Christus, eenmaal van de doden verrezen, niet meer sterft: de dood heeft geen macht meer over Hem.
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- g.** *Uit de brief van Paulus aan de christenen van Rome (5, 17-21)*
 Door toedoen van één mens begon de dood te heersen als gevolg van de val van die mens. Zoveel heerlijker zullen wij leven en heersen omdat wij de overvloed der genade en de gave der gerechtigheid ontvangen, dank zij de ene mens Jezus Christus. Dit betekent: één fout leidde tot veroordeling van allen, maar één goede daad leidde tot vrijspraak en vergeving voor allen. En zoals door de ongehoorzaamheid van één mens allen zondaars werden, zo zullen door de gehoorzaamheid van Eén allen worden gerechtvaardigd. Weliswaar is de wet erbij gekomen waardoor de overtredingen zich hebben vermeerderd. Maar waar de zonde heeft gewoekerd, werd de genade

mateloos. Zo heeft de zonde haar heerschappij uitgeoefend door de dood, maar zal de genade heersen door de gerechtigheid en zij zal leiden tot eeuwig leven, dank zij Jezus Christus, onze Heer.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

- h.** *Uit de brief van Paulus aan de christenen van Rome (8, 31b-35.37-39)*
Indien God vóór ons is, wie zal dan tegen ons zijn? Hij heeft zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard; voor ons allen heeft Hij Hem overgeleverd. En zou Hij ons na zulk een gave ook niet al het andere schenken?
Wie zal Gods uitverkorenen aanklagen? God die rechtvaardigt? Wie zal hen oordelen? Christus Jezus misschien die gestorven is, meer nog, die is opgewekt en die, gezeten aan Gods rechterhand, voor ons ten beste spreekt? Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking wellicht of nood, vervolging, honger, naaktheid, levensgevaar of het zwaard? Maar over dit alles zegevieren wij glansrijk dank zij Hem die ons heeft liefgehad. En ik ben er van overtuigd dat dood noch leven, engelen noch heerschappijen, heden noch toekomst, geen krachten, hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel bij machte is ons te scheiden van de liefde Gods, die is in Christus Jezus, onze Heer.
Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- i.** *Uit de tweede brief aan de Korintiërs (1, 3-5)*
Gezegend is God, de Vader van onze Heer Jezus Christus, de Vader vol ontferming en de God van alle vertroosting. Hij troost ons in al onze tegenspoed, zodat wij in staat zijn anderen te troosten in al hun noden, dank zij de troost die wij van God ontvangen. Want wij delen volop in het lijden van Christus; maar door Christus wordt ons ook overvloedige vertroosting.
Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- j.** *Uit de tweede brief aan de Korintiërs (4, 14-5, 1)*
Broeders en zusters, Wij weten, dat Hij die de Heer Jezus van de doden heeft opgewekt, ook ons evenals Jezus ten leven zal wekken, om ons tot zich te voeren, samen met u. Want alles gebeurt voor u: de genade moet zich in velen vermenigvuldigen, zodat steeds meer mensen dank brengen aan God, tot eer van zijn naam. Neen, wij geven de moed niet op. Al gaan wij ook ten onder naar de uitwendige mens, ons innerlijk leven vernieuwt zich van dag tot dag. De lichte kwelling van een ogenblik bezorgt ons een alles overtreffende, altijddurende volheid van glorie. Wij houden het oog gericht niet op het zichtbare maar op het onzichtbare; wat wij zien gaat voorbij, de onzichtbare dingen duren eeuwig. Wij weten het immers: als de tent die onze aardse woning is, wordt neergehaald, heeft God voor ons een gebouw gereed in de hemel, een onvergankelijk, niet door mensenhand vervaardigd huis.
Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- k.** *Uit de eerste brief van Paulus aan de christenen van Korinthe (13, 1-13)*
Al spreek ik met de tongen van engelen en mensen: als ik de liefde niet heb, ben ik een galmend bekken of een schelle cimbaal. Al heb ik gave van de profetie, al ken ik alle geheimen en alle wetenschap, al heb ik het volmaakte geloof dat bergen verzet: als ik de liefde niet heb, ben ik niets. Al deel ik heel mijn bezit uit, al geef ik mijn lichaam prijs aan de vuurdood: als ik de liefde niet

heb, baat het mij niets. De liefde is lankmoedig en goedertieren; de liefde is niet afgunstig, zij praalt niet, zij beeldt zich niets in. Zij geeft niet om de schone schijn, zij zoekt zichzelf niet, zij laat zich niet kwaad maken en rekent het kwade niet aan. Zij verheugt zich niet over onrecht, maar vindt haar vreugde in de waarheid. Alles verdraagt zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles duldt zij. De liefde vergaat nimmer. De gave der profetie zal verdwijnen, tongen zullen verstommen, de kennis zal een einde nemen. Want ons kennen is stukwerk, en stukwerk ons profeteren. Maar wanneer het volmaakte komt, heeft het onvolmaakte afgedaan. Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, voelde ik als een kind, dacht ik als een kind. Nu ik man geworden ben, heb ik het kinderlijke afgelegd. Thans zien wij in een spiegel, onduidelijk, maar dan van aangezicht tot aangezicht. Thans ken ik slechts ten dele, maar dan zal ik ten volle kennen zoals ik zelf gekend ben. Nu blijven van kracht: geloof, hoop en liefde, dit drietal. Maar de grootste van de drie is de liefde.
Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

l. *Uit de eerste brief aan de Korintiërs (15, 12-20)*

Broeders en zusters, Als wij verkondigen dat Christus uit de doden is opgestaan, hoe kunnen dan sommigen onder u beweren, dat er geen opstanding van de doden bestaat? Als er geen opstanding van de doden bestaat, is ook Christus niet verrezen. En wanneer Christus niet is verrezen, is onze prediking zonder inhoud en uw geloof eveneens. Dan volgt zelfs dat wij over God een vals getuigenis hebben afgelegd; want dan hebben wij tegen God in getuigd dat Hij Christus ten leven heeft gewekt, wat Hij niet gedaan heeft, indien, zoals zij beweren, de doden niet verrijzen. Want als de doden niet verrijzen, is ook Christus niet verrezen, en als Christus niet is verrezen, is uw geloof waardeloos en zijt gij nog in uw zonden. Dan zijn ook zij die in Christus ontslapen zijn verloren. Indien wij enkel voor dit leven onze hoop op Christus hebben gevestigd, zijn wij de beklagenswaardigste van alle mensen. Maar zo is het niet! Christus is opgestaan uit de doden, als eersteling van hen die ontslapen zijn.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

m. *Naar de eerste brief van Paulus aan de christenen van Korinthe (15, 35- 49)*

Je vraagt je af hoe een mens zal overleven. Wat moet je je daarbij voorstellen...

Een begrijpelijke vraag, maar toch...

Dagelijks zie je om je heen, dat al wat wordt gezaaid en rust in de grond, door te vergaan openbaart wat er in leeft.

Uit wat je zaait - gras of graan - groeit heel iets anders dan het zaad deed vermoeden.

Uit gras geen koren; uit koren geen gras. Alle zaad kent zijn eigen wasdom zoals iedere boom zijn eigen vrucht.

Zo is het ook met de mensen. Minnetjes en teer, kwetsbaar en voor korte tijd komen ze op de wereld; als zaad aan aarde gebonden. Maar door de dood heen wordt openbaar wat verborgen ligt in hen: nieuw leven, hemels, geheeld voorgoed.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

- n.** *Uit de brief van Paulus aan de christenen van Tessalonika (4, 13-14.17b-18)*
 Wij willen u niet in onwetendheid laten over het lot van hen die ontslapen zijn; gij moogt niet bedroefd zijn zoals de andere mensen, die geen hoop hebben. Wij geloven immers dat Jezus is gestorven en weer opgestaan; evenzo zal God hen die in Jezus zijn ontslapen levend met Hem meevoeren. En zo zullen wij voor altijd samen zijn met de Heer. Troost elkander dan met deze woorden. Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- o.** *Uit de eerste brief van Petrus, (1, 3-9)*
 Gezegend is God, de Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons in zijn grote barmhartigheid deed herboren worden tot een leven van hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de dood. Een onvergankelijke, onbederfelijke, onaantastbare erfenis is voor u weggelegd in de hemel. In Gods kracht geborgen door het geloof, wacht gij op het heil, dat al gereed ligt om op het eind van de tijd geopenbaard te worden. Dan zult gij juichen, ook al hebt gij nu, als het zo moet zijn, voor korte tijd te lijden onder allerlei beproevingen. Die dienen om de deugdelijkheid van uw geloof te bewijzen, dat zoveel kostbaarder is dan vergankelijk goud, dat toch ook door vuur gelouterd wordt. Dan zal, wanneer Jezus Christus zich openbaart, lof, heerlijkheid en eer uw deel zijn. Hem hebt gij lief zonder Hem ooit gezien te hebben. In Hem gelooft ge, ofschoon gij Hem nu ook niet ziet. Hoe onuitsprekelijk, hoe hemels zal uw vreugde zijn, als gij het einddoel van uw geloof, de redding van uw ziel, bereikt.
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- p.** *Uit de eerste brief van Johannes (3, 1-2)*
 Hoe groot is de liefde die de Vader ons betoond heeft! Wij worden kinderen van God genoemd en we zijn het ook. De wereld begrijpt ons niet en ze kent ons niet omdat ze Hem niet heeft erkend. Vrienden, nu reeds zijn wij kinderen van God en wat wij zullen zijn, is nog niet geopenbaard; maar wij weten dat wanneer het geopenbaard wordt, wij aan Hem gelijk zullen zijn omdat wij Hem zullen zien zoals Hij is.
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- q.** *Uit de openbaring van Johannes (21, 1-5a.6b-7)*
 Ik, Johannes, zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; de eerste hemel en de eerste aarde waren verdwenen en de zee bestond niet meer. En ik zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, van God uit de hemel neerdalen, schoon als een bruid die zich voor haar man heeft getooid. Toen hoorde ik een machtige stem die riep van de troon: Zie hier Gods woning onder de mensen! Hij zal bij hen wonen, zij zullen zijn volk zijn, en Hij, God-met-hen, zal hun God zijn. Hij zal alle tranen van hun ogen afwissen en de dood zal niet meer zijn; geen rouw, geen gewezen, geen smart zal er zijn want al het oude is voorbij. En Hij die op de troon gezeten is, sprak: "Zie, Ik maak alles nieuw. Ik ben de Alfa en de Omega, de Oorsprong en het Einde. Wie dorst heeft, zal Ik om niet te drinken geven uit de bron van het water des levens. Wie overwint, zal dit alles krijgen en Ik zal zijn God zijn en hij mijn zoon."
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

r. *Uit de openbaring van Johannes (22, 1-5)*

Toen toonde mij de engel de rivier met het water des levens, helder als kristal, die ontwelde aan de troon van God en van het Lam. Zij liep midden door de straat van de stad, en op haar oevers, aan weerszijden, stond het geboomte des levens, dat twaalf maal vrucht draagt, elke maand eens; en zijn loof brengt de volken genezing.

En er zal geen banvloek meer zijn. En de troon van God en van het Lam zal daar staan en zijn dienstknechten zullen Hem vereren. Zij zullen zijn gelaat aanschouwen en zijn naam zal op hun voorhoofd zijn. Er zal geen nacht meer zijn en zij behoeven geen licht meer van lamp of zon, want God de Heer zal over hen lichten, en zij zullen heersen in de eeuwen der eeuwen.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

9. **Tussenzang**

10. **Evangelie**

V. Lezing uit het H. Evangelie volgens .....

A. Lof zij U, Christus.

a. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (5, 1-10.13-16)*

Bij het zien van deze menigte ging Hij de berg op, en toen Hij was gaan zitten, kwamen zijn leerlingen bij Hem. Hij nam het woord en onderrichtte hen met deze toespraak: "Gelukkig die arm van geest zijn, want hun behoort het koninkrijk der hemelen. Gelukkig die verdriet hebben, want zij zullen getroost worden. Gelukkig die zachtmoedig zijn, want zij zullen het land erven.

Gelukkig die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. Gelukkig die barmhartig zijn, want zij zullen barmhartigheid ondervinden. Gelukkig die zuiver van hart zijn, want zij zullen God zien.

Gelukkig die vrede brengen, want zij zullen kinderen van God genoemd worden. Gelukkig die vervolgd worden vanwege de gerechtigheid, want hun behoort het koninkrijk der hemelen. Jullie zijn het zout van de aarde. Maar als het zout krachteloos wordt, waar moet je dan mee zouten? Het deugt alleen nog maar om weggegooid en door de mensen vertrapt te worden. Jullie zijn het licht van de wereld. Een stad kan niet verborgen blijven als ze boven op een berg ligt. Je steekt een lamp niet aan om haar onder de korenmaat te zetten, maar je zet haar op de kandelaar, en dan schijnt ze voor allen in huis. Laat zo jullie licht schijnen voor de mensen, opdat ze jullie goede werken zien en jullie Vader in de hemel verheerlijken."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

b. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (11, 25-30)*

In die tijd sprak Jezus: "Ik prijs U, Vader, Heer van hemel en aarde, omdat Gij deze dingen verborgen gehouden hebt voor wijzen en verstandige, maar ze hebt geopenbaard aan kleinen. Ja Vader, zo heeft het U behaagd. Alles is Mij door mijn Vader in handen gegeven. Niemand kent de Zoon tenzij de Vader, en niemand kent de Vader tenzij de Zoon en hij aan wie de Zoon Hem wil openbaren. Komt allen tot Mij die uitgeput zijt en onder lasten gebukt, en Ik zal

u rust en verlichting schenken. Neemt mijn juk op uw schouders en leert van Mij: Ik ben zachtmoedig en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen, want mijn juk is zacht en mijn last is licht.”

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

c. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (13, 3-9.19-23)*

In die tijd vertelde Jezus de volgende gelijkenis: “Een zaaier ging uit om te zaaien. Bij het zaaien viel een gedeelte langs de weg. Er kwamen vogels die dat zaad opaten. Een ander gedeelte viel op de rotsgrond. Daar lag weinig aarde. Het zaad kwam snel op, want de grond was niet diep. Maar toen de zon was opgekomen, verschroeide het jonge groen en omdat het geen wortels had, verdorde het. Een ander deel viel tussen de distels. De distels schoten op en verstikten het zaad. De rest van het zaad viel in goede grond en zette vrucht: een deel bracht honderdmaal zoveel op, een ander deel zestigmaal en weer een ander deel dertigmaal. Wie oren heeft, moet ook luisteren!

Luister nu goed naar wat de gelijkenis van de zaaier betekent. Ieder die de boodschap over het koninkrijk hoort, maar niet begrijpt, lijkt op het zaad dat langs de weg viel. De duivel komt en neemt weg wat in het hart van die man is uitgezaaid. Het zaad dat op de rotsgrond terecht kwam, slaat op iemand die de boodschap blij aanneemt zodra hij die hoort. Maar het zit niet diep bij hem; het is een man zonder volharding. Wordt hij verdrukt en vervolgd om zijn geloof in de boodschap, dan geeft hij het meteen op. Het zaad dat tussen de distels terecht kwam, stelt degene voor die de boodschap hoort; maar materiële zorgen en de valse schittering van de rijkdom verstikken de boodschap, en ze draagt geen vrucht. Maar het zaad dat in goede grond viel, zijn degenen die de boodschap horen en begrijpen. Zij dragen vrucht, sommigen honderd, anderen zestig en weer anderen dertig maal zoveel.”

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

d. *Uit het evangelie volgens Matteüs (13,44-46)*

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: “Het Rijk der hemelen lijkt op een schat, verborgen in een akker. Toen iemand hem vond, verborg hij hem weer, en in zijn blijdschap ging hij alles te gelde maken wat hij bezat en kocht die akker. Ook lijkt het Rijk der hemelen op een koopman, op zoek naar mooie parels. Toen hij een parel van grote waarde had gevonden, ging hij alles verkopen wat hij bezat en kocht haar.”

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

e. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (14, 22-32)*

In die tijd stuurde Jezus zijn leerlingen uit om met de boot naar de overkant te varen. De boot was reeds vele stadiën uit de kust en werd geteisterd door de golven, want zij hadden tegenwind. In de vierde nachtwake kwam Jezus te voet over het meer naar hen toe. Maar toen de leerlingen Hem zo over het meer zagen gaan, raakten zij van streek en zij begonnen van angst te schreeuwen. Maar Jezus zei onmiddellijk tot hen: “Wees gerust. Ik ben het. Vrees niet.” “Heer”, antwoordde Petrus, “als U het zijt, zeg mij dan dat ik over het water naar U toe moet komen.” Waarop Jezus sprak: “Kom!” Petrus stapte uit de boot en liep over het water naar Jezus toe. Maar toen hij merkte hoe

hevig de wind was, werd hij bang; hij begon te zinken en schreeuwde: "Heer, red mij!" Terstond stak Jezus zijn hand uit en greep hem vast, terwijl hij tot hem zei: "Kleingelovige, waarom heb je getwijfeld?" Nadat zij in de boot gestapt waren, ging de wind liggen.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

f. *Uit het evangelie volgens Matteüs (25, 1-13)*

In die tijd sprak Jezus tot zijn leerlingen in gelijkenissen. Hij zei: "Het zal met het Rijk der hemelen zijn als met tien meisjes die met hun lampen uittrokken, de bruidegom tegemoet. Vijf van hen waren dom, de andere vijf verstandig. Want de domme namen wel hun lampen mee, maar geen olie; de verstandige echter namen met hun lampen tevens kruiken olie mee. Toen nu de bruidegom op zich liet wachten, dommelden zij allen in en sliepen. Maar midden in de nacht klonk er geroep: Daar is de bruidegom! Trekt hem tegemoet! Meteen waren al de meisjes wakker en maakten hun lampen in orde. De domme zeiden tegen de verstandige: Geeft ons wat olie, want onze lampen gaan uit. Maar de verstandige antwoordden: Neen, er mocht eens niet genoeg zijn voor ons en jullie samen. Gaat liever naar de verkopers en haalt wat voor jezelf. Maar terwijl zij onderweg waren om te gaan kopen kwam de bruidegom, en die klaar stonden, traden met hem binnen om bruiloft te vieren; en de deur ging op slot. Later kwamen ook de andere meisjes en zeiden: heer, heer, doe open! Maar hij antwoordde: Voorwaar, Ik zeg u: Ik ken u niet. Weest dus waakzaam, want gij kent dag noch uur."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

g. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (25, 14-23)*

Het zal zijn als met een man die op reis ging, zijn dienaren bij zich riep en het geld dat hij bezat aan hen in beheer gaf. Aan de een gaf hij vijf talenten, aan een ander twee, en aan nog een ander één, ieder naar wat hij aankon. Toen vertrok hij. Meteen ging de man die vijf talenten ontvangen had op weg om er handel mee te drijven, en zo verdiende hij er vijf talenten bij. Op dezelfde wijze verdiende de man die er twee had gekregen er twee bij. Degene die één talent ontvangen had, besloot het geld van zijn heer te verstoppen: hij begroef het. Na lange tijd keerde de heer van die dienaren terug en vroeg hun rekenschap. Degene die vijf talenten ontvangen had, kwam naar hem toe en overhandigde hem nog vijf talenten erbij met de woorden: "Heer, u hebt mij vijf talenten in beheer gegeven, alstublieft, ik heb er vijf talenten bij verdiend." Zijn heer zei tegen hem: "Voortreffelijk, je bent een goede en betrouwbare dienaar. Omdat je betrouwbaar bent gebleken in het beheer van een klein bedrag, zal ik je over veel meer aanstellen. Wees welkom bij het feestmaal van je heer." Ook degene die twee talenten ontvangen had, kwam naar hem toe en zei: "Heer, u hebt mij twee talenten in beheer gegeven, alstublieft, ik heb er twee talenten bij verdiend." Zijn heer zei tegen hem: "Voortreffelijk, je bent een goede en betrouwbare dienaar. Omdat je betrouwbaar was in het beheer van een klein bedrag, zal ik je over veel meer aanstellen. Wees welkom bij het feestmaal van je heer."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

- h.** *Uit het evangelie volgens Matteus (25, 31-40)*
In die tijd sprak Jezus tot zijn leerlingen: "Wanneer de Mensenzoon komt in zijn heerlijkheid en vergezeld van alle engelen, dan zal Hij plaats nemen op zijn troon van glorie. Alle volken zullen voor Hem bijeengebracht worden en Hij zal ze in twee groepen scheiden, zoals de herder een scheiding maakt tussen schapen en bokken. De schapen zal Hij plaatsen aan zijn rechterhand, maar de bokken aan zijn linker. Dan zal de Koning tot die aan zijn rechterhand zeggen: Komt, gezegenden van mijn Vader, en ontvang het Rijk dat voor u gereed is vanaf de grondvesting der wereld. Want Ik had honger en gij hebt Mij te eten gegeven. Ik had dorst en gij hebt Mij te drinken gegeven. Ik was vreemdeling en gij hebt Mij opgenomen, Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed, Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht, Ik was in de gevangenis en gij hebt Mij bezocht. Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden en zeggen: Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien en U te eten gegeven, of dorstig en U te drinken gegeven? En wanneer zagen wij U als vreemdeling en hebben U opgenomen, of naakt en hebben U gekleed? En wanneer zagen we U ziek of in de gevangenis en zijn U komen bezoeken? De Koning zal hun ten antwoord geven: Voorwaar, Ik zeg u: al wat gij gedaan hebt voor een dezer geringsten van mijn broeders hebt gij voor Mij gedaan."
Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- i.** *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Marcus (16,1-8)*
Toen de sabbat voorbij was, kochten Maria van Magdala, Maria, de moeder van Jakobus, en Salome balsem om daarmee het lichaam van Jezus te zalven. Heel vroeg op de eerste dag van de week, toen de zon opkwam, gingen ze op weg naar het graf. Ze zeiden al tegen elkaar: "Wie zal de steen voor de ingang van het graf voor ons wegrollen?" Het was namelijk een heel grote. Maar toen ze keken, ontdekten ze dat de steen was weggerold. Ze gingen de grafkamer binnen en zagen rechts een jongeman zitten die in het wit gekleed was. Ze raakten helemaal van streek, maar hij zei tegen hen: "Raak maar niet van streek! U zoekt Jezus van Nazaret, de gekruisigde. Hij is hier niet, Hij is door God opgewekt! Kijk, dit is de plaats waar ze Hem hadden neergelegd. Maar ga nu en vertel aan de leerlingen, ook aan Petrus: Hij gaat vóór u uit naar Galilea. Daar zult u Hem zien, juist zoals Hij u gezegd heeft." Ze gingen de grafkamer uit en vluchtten weg, want angst en ontsteltenis hadden zich van hen meester gemaakt. En ze zeiden er niemand iets van, want ze waren bang.
Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- j.** *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (8,22-25)*
Op een zekere dag stapte Jezus met zijn leerlingen in een boot en zei tot hen: "Laten we het meer oversteken." Ze staken van wal en onder het varen viel Hij in slaap. Toen een hevige stormbui op het meer losbarstte, maakte het schip water en ze verkeerden in nood. Ze liepen dan ook naar Hem toe en maakte Hem wakker met de uitroep: "Meester, Meester, wij vergaan!" Hij stond op, richtte zich met een dwingend woord tot de wind en het woeste water; ze bedaarden en het werd stil. En Hij sprak tot hen: "Waar is uw geloof?" Ze werden door vrees bevangen en vol verbazing zeiden ze tot elkaar: "Wie is Hij toch, dat Hij zelfs aan de winden en het water bevelen geeft en dat ze Hem gehoorzamen?"
Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

- k.** *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (10,38-42)*
 In die tijd kwam Jezus in een dorp waar een vrouw, die Marta heette Hem in haar woning ontving. Zij had een zuster, Maria, die gezeten aan de voeten van de Heer, luisterde naar zijn woorden. Marta werd in beslag genomen door de drukte van het bedienen, maar ze kwam er een ogenblik bij staan en zei: "Heer, laat het U onverschillig dat mijn zuster mij alleen laat bedienen? Zeg haar dan dat ze mij moet helpen." De Heer gaf haar ten antwoord: "Marta, Marta, wat maak je je bezorgd en druk over veel dingen. Slechts één ding is nodig. Maria heeft het beste deel gekozen, en het zal haar niet afgenomen worden."
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- l.** *Uit het evangelie volgens Lucas (12,35-40)*
 In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: "Houdt uw lenden omgord en de lampen brandend! Gedraagt u als mensen die wachten op de terugkomst van hun heer, die naar de bruiloft is, om als hij aankomt en klopt, hem aanstonds open te doen. Gelukkig de dienaars, die de heer bij zijn komst wakende zal vinden. Voorwaar, Ik zeg u: Hij zal zich omgorden, hen aan tafel nodigen en langs hen gaan om te bedienen. Al komt hij ook in de tweede of in de derde nachtwake, gelukkig zijn de dienaars die hij zo aantreft. Begrijpt dit wel: Als de eigenaar van het huis wist op welk uur de dief zou komen, zou hij in zijn huis niet laten inbreken. Weest ook gij bereid, omdat de Mensenzoon komt op het uur waarop gij het niet verwacht."
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- m.** *Uit het evangelie volgens Lucas (23,33.39-43)*
 Toen zij op de plaats kwamen die Schedel heet, sloegen zij Hem daar aan het kruis, en zo ook de misdadigers, de een rechts, de ander links. Een van de misdadigers die daar hingen, hoonde Hem: "Zijt Gij niet de Messias? Red dan uzelf en ons." Maar de andere straffe hem af en zei: "Heb zelfs jij geen vrees voor God, terwijl je toch hetzelfde vonnis ondergaat? En wij terecht, want wij krijgen wat we door onze daden verdiend hebben; maar Hij heeft niets verkeerd gedaan." Daarop zei hij: "Jezus, denk aan mij, wanneer Gij in uw Koninkrijk gekomen zijt." En Jezus sprak tot hem: "Voorwaar, Ik zeg u: Vandaag nog zult gij met Mij zijn in het paradijs."
 Woord van de Heer. - *Wij danken God.*
- n.** *Uit het evangelie volgens Lucas (23,44-46.50.52-53 of: idem met 24,1-6a)*
 Het was omtrent het zesde uur; er viel duisternis over heel de streek tot aan het negende uur toe, doordat de zon geen licht meer gaf. Het voorhangsel van de tempel scheurde middendoor. Toen riep Jezus met luider stem: "Vader, in uw handen beveel Ik mijn geest." Nadat Hij dit gezegd had, gaf Hij de geest. Nu was er een zekere Jozef, lid van de Hoge Raad, een welmenend en rechtschapen man. Deze ging naar Pilatus en vroeg om het lichaam van Jezus. Na het van het kruis genomen te hebben, wikkelde hij het in een lijkwade. Vervolgens legde hij Hem in een graf, dat in een steen was uitgehouwen en waarin nog nooit iemand was neergelegd. [Op de eerste dag van de week echter gingen zij zeer vroeg in de morgen naar het graf, met de welriekende kruiden die zij klaar gemaakt hadden. Zij vonden de steen

weggerold van het graf, gingen binnen, maar vonden er het lichaam van de Heer Jezus niet. Terwijl zij niet wisten wat daarvan te denken, stonden er plotseling twee mannen voor hen in een stralend wit kleed. Toen zij van schrik bevangen het hoofd naar de grond bogen, vroegen de mannen haar: "Wat zoekt ge de levende bij de doden? Hij is niet hier, Hij is verrezen." Woord van de Heer. - Wij danken God.

o. *Uit het evangelie volgens Lucas (24, 13-35)*

Op de eerste dag van de week waren er twee leerlingen op weg naar een dorp, dat Emmaus heette en zestig stadien van Jeruzalem lag. Zij spraken met elkaar over alles wat was voorgevallen. Terwijl zij zo aan het praten waren en van gedachten wisselden, kwam Jezus zelf op hen toe en liep met hen mee. Maar hun ogen werden verhinderd Hem te herkennen. [Hij vroeg hun: "Wat is dat voor een gesprek dat gij onderweg met elkaar voert?" Met een bedrukt gezicht bleven ze staan. Een van hen, die Kleopas heette, nam het woord en sprak tot Hem: "Zijt Gij dan de enige vreemdeling in Jeruzalem, dat Gij niet weet wat daar dezer dagen gebeurd is?" Hij vroeg hun: "Wat dan?" Ze antwoordden hem: "Dat met Jezus de Nazarener, een man die profeet was, machtig in daad en woord in het oog van God en heel het volk; hoe onze hogepriesters en overheidspersonen Hem hebben overgeleverd om ter dood te worden veroordeeld, en Hem aan het kruis hebben geslagen. En wij leefden in de hoop, dat Hij degene zou zijn die Israël ging verlossen! Maar met dit al is het reeds de derde dag sinds die dingen gebeurd zijn. Zelfs hebben een paar vrouwen uit ons midden ons in de war gebracht; ze waren in de vroegte naar het graf geweest, maar hadden zijn lichaam niet gevonden en kwamen zeggen, dat zij ook nog een verschijning van engelen hadden gehad, die verklaarden dat Hij weer leefde. Daarop zijn enkelen van de onzen naar het graf gegaan en bevonden het zoals de vrouwen gezegd hadden, maar Hem zagen ze niet." Nu sprak Hij tot hen: "O onverstandigen, die zo traag van hart zijt in het geloof aan alles wat de profeten gezegd hebben! Moest de Messias dat alles niet lijden om in zijn glorie binnen te gaan?" Beginnend met Mozes verklaarde Hij hun uit al de profeten wat in al de Schriften op Hem betrekking had.] Zo kwamen ze bij het dorp waar ze heen gingen, maar Hij deed alsof Hij verder moest gaan. Zij drongen bij Hem aan: "Blijf bij ons, want het wordt al avond en de dag loopt ten einde." Toen ging Hij binnen om bij hen te blijven. Terwijl Hij met hen aanlag nam Hij het brood, sprak de zegen uit, brak het en reikte het hun toe. Nu gingen hun ogen open en zij herkenden Hem, maar Hij verdween uit hun gezicht. Toen zeiden ze tot elkaar: "Brandde ons hart niet in ons, terwijl Hij onderweg met ons sprak en ons de Schriften ontsloot?" Ze stonden onmiddellijk op en keerden naar Jeruzalem terug. Daar vonden ze de elf met de mensen van hun groep bijeen. Deze verklaarden: "De Heer is werkelijk verrezen, Hij is aan Simon verschenen." En zij van hun kant vertelden wat er onderweg gebeurd was en hoe Hij door hen herkend werd aan het breken van het brood.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

p. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes, (6, 35-40)*

Jezus sprak tot hen: "Ik ben het brood des levens: wie tot Mij komt zal geen honger meer hebben, en wie in Mij gelooft, zal nooit meer dorst krijgen. Maar

Ik zei u reeds, dat, hoewel gij Mij hebt gezien, gij toch niet gelooft. Al wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen, en wie tot Mij komt, zal Ik niet buiten werpen. Ik ben immers uit de hemel neergedaald, niet om mijn eigen wil te doen, maar de wil van Hem die Mij gezonden heeft; en dit is de wil van Hem die Mij gezonden heeft, dat Ik niets van wat Hij Mij gegeven heeft verloren laat gaan, maar het doen opstaan op de laatste dag. Dit is de wil van mijn Vader, dat ieder die de Zoon ziet en in Hem gelooft, eeuwig leven bezit; en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag.”

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

q. *Uit het evangelie volgens Johannes (6, 51-58)*

In die tijd sprak Jezus tot de menigte: "Ik ben het levende brood dat uit de hemel is neergedaald. Als iemand van dit brood eet, zal hij leven in eeuwigheid. Het brood dat Ik zal geven, is mijn vlees, ten bate van het leven der wereld." De Joden geraakten daarover met elkaar in twist en zeiden: "Hoe kan Hij ons zijn vlees te eten geven?" Jezus sprak daarop tot hen: "Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als gij het vlees van de Mensenzoon niet eet en zijn bloed niet drinkt, hebt gij het leven niet in u. Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag. Want mijn vlees is echt voedsel en mijn bloed is echte drank. Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem. Zoals Ik door de Vader die leeft, gezonden ben en leef door de Vader, zo zal ook hij die Mij eet, leven door Mij. Dit is het brood, dat uit de hemel is neergedaald. Het is niet zoals bij de vaders, die gegeten hebben en niettemin gestorven zijn: we dit brood eet, zal in eeuwigheid leven."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

r. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (10, 11-16)*

In die tijd sprak Jezus: "Ik ben de goede herder. Een goede herder geeft zijn leven voor zijn schapen. Maar een huurling, geen echte herder dus, als die een wolf ziet komen, laat hij de schapen in de steek en gaat er van door – het zijn immers zijn eigen schapen niet – en de wolf overvalt ze en drijft ze uiteen. Hij is immers een huurling en bekommert zich niet om de schapen. Ik ben de goede herder: Ik ken mijn schapen en mijn schapen kennen Mij, zoals de Vader Mij kent en Ik de Vader ken; Ik geef dan ook mijn leven voor mijn schapen. Ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze stal zijn. Ook voor hen moet Ik herder zijn: ze zullen luisteren naar mijn stem. Zo wordt het: één kudde met één herder. Dat is de opdracht die Ik van mijn Vader heb ontvangen."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

s. *Uit het evangelie volgens Johannes (11, 17-27)*

Bij zijn aankomst in Bethanië bevond Jezus dat Lazarus al vier dagen in het graf lag. Betanie nu was dichtbij Jeruzalem, op een afstand van ongeveer vijftien stadien. Vele Joden waren dan ook naar Marta en Maria gekomen om hen te troosten over het verlies van hun broer. Zodra Marta hoorde dat Jezus op komst was, ging zij Hem tegemoet; Maria echter bleef thuis. Marta zei tot Jezus: "Heer, als Gij hier was geweest, zou mijn broer niet gestorven zijn. Maar zelfs nu weet ik, dat wat Gij ook aan God vraagt, God het U zal geven."

Jezus zei tot haar: "Uw broer zal verrijzen." Marta antwoordde: "Ik weet dat hij zal verrijzen bij de verrijzenis op de laatste dag." Jezus zei haar: "Ik ben de verrijzenis en het leven. Wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven, en ieder die leeft in geloof aan Mij, zal in eeuwigheid niet sterven. Geloofst gij dit?" Zij zei tot Hem: "Ja, Heer ik geloof vast dat Gij de Messias zijt, de Zoon Gods, die in de wereld komt."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

t. *Uit het evangelie volgens Johannes (11, 32-45)*

In die tijd kwam Maria, de zuster van Lazarus, op de plaats kwam waar Jezus zich bevond. Zodra zij hem zag, viel zij Hem te voet en zei: "Heer, als Gij hier was geweest zou mijn broer niet gestorven zijn." Toen Jezus haar zag wenen, en eveneens de Joden die met haar waren meegekomen, doorliep Hem een huivering en diep ontroerd sprak Hij: "Waar hebt gij hem neergelegd?" Zij zeiden Hem: "Kom en zie, Heer." Jezus begon te wenen, zodat de Joden zeiden: "Zie eens hoe Hij van hem hield." Maar sommigen onder hen zeiden: "Kon Hij, die de ogen van een blinde opende, ook niet maken dat deze niet stierf?" Bij het graf gekomen overviel Jezus opnieuw een huivering. Het was een rotsgraf en er lag een steen voor. Jezus zei: "Neem de steen weg." Marta, de zuster van de gestorvene, zei Hem: "Hij rikt al, want het is al de vierde dag." Jezus gaf haar ten antwoord: "Zei Ik u niet, dat gij Gods heerlijkheid zult zien als gij gelooft?" Toen namen zij de steen weg. Jezus sloeg de ogen ten hem en sprak: "Vader, Ik dank U dat Gij Mij verhoord hebt. Ik wist wel, dat Gij Mij altijd verhoort, maar omwille van het volk rondom Mij heb Ik dit gezegd, opdat zij mogen geloven, dat Gij Mij gezonden hebt." Na deze woorden riep Hij met luider stem: "Lazarus, kom naar buiten!" De gestorvene kwam naar buiten, voeten en handen met zwachtels omwonden en met een zweetdoek om zijn gezicht. Jezus beval hun: "Maakt hem los en laat hem gaan." Vele Joden, die naar Maria waren gekomen en zagen wat Hij gedaan had, geloofden in Hem.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

u. *Uit het evangelie volgens Johannes (12,23-28)*

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: "Het uur is gekomen, dat de Mensenzoon verheerlijkt wordt. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft hij alleen: maar als hij sterft, brengt hij veel vrucht voort. Wie zijn leven bemint, verliest het, maar wie zijn leven in deze wereld haat, zal het ten eeuwigen leven bewaren. Wil iemand Mij dienen, dan moet hij Mij volgen; waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn. Als iemand Mij dient, zal de Vader hem eren. Nu is mijn ziel ontroerd. Wat moet ik zeggen? Vader, red Mij uit dit uur? Maar daarom juist ben Ik tot aan dit uur gekomen. Vader, verheerlijk uw Naam!" Toen kwam er een stem vanuit de hemel: "Ik heb Hem verheerlijkt en zal Hem wederom verheerlijken."

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

v. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (14, 1-6)*

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: "Laat uw hart niet verontrust worden. Gij gelooft in God, gelooft ook in Mij. In het huis van mijn Vader is ruimte voor velen. Ware dit niet zo, dan zou Ik het u hebben gezegd, want Ik ga heen om

een plaats voor u te bereiden. En als Ik ben heengegaan en een plaats voor u heb bereid, kom Ik terug om u op te nemen bij Mij, opdat ook gij zult zijn waar Ik ben. Gij weet waar Ik heen ga en ook de weg daarheen is u bekend.”

Thomas zei tot Hem: “Heer, wij weten niet waar Gij heengaat: hoe moeten wij dan de weg kennen?” Jezus antwoordde hem: “Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand komt tot de Vader tenzij door Mij.”

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

w. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (15, 12-17)*

Op de avond voor zijn dood zei Jezus tot zijn vrienden: “Dit is mijn grootste wens: dat jullie elkaar liefhebben met de liefde die Ik jullie heb gegeven. De grootste liefde die iemand aan zijn vrienden kan laten zien, is wanneer hij zijn leven voor hen over heeft. Jullie zijn mijn vrienden, maar dan vraag Ik je ook dat proberen te doen wat Ik jullie heb voorgeleefd. Voor Mij zijn jullie geen knechten, want een knecht weet niet wat zijn meester doet. Jullie zijn mijn vrienden, omdat Ik jullie alles heb verteld wat Ik van mijn Vader heb meegekregen. Jullie hebben Mij niet uitgekozen, maar Ik heb jullie uitgekozen en Ik vraag jullie op weg te gaan en vruchten te dragen die blijvend zijn. Ik stuur jullie het leven in met de boodschap: Heb elkaar lief.”

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

x. *Uit het evangelie volgens Johannes (16, 16-23)*

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: “Nog een korte tijd en gij aanschouwt Mij niet meer; wederom een korte tijd en gij zult Mij zien.” Enige van zijn leerlingen zeiden daarop tot elkaar: “Wat bedoelt Hij met dat: Nog een korte tijd en gij aanschouwt Mij niet meer, en wederom een korte tijd en gij zult Mij zien? en: Ik ga heen naar de Vader?” Zij vroegen dus: “Wat betekent die korte tijd, waarvan Hij spreekt? Wij begrijpen niet wat Hij zegt.” Jezus, wetend dat zij Hem wilden ondervragen, zei tot hen: “Zoekt gij onder elkaar naar de betekenis van mijn woorden: een korte tijd en gij aanschouwt Mij niet meer, en wederom een korte tijd en gij zult Mij zien? Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: gij zult wenen en weklagen, terwijl de wereld zich zal verheugen. Gij zult bedroefd zijn, maar uw droefenis zal in vreugde verkeren. Wanneer de vrouw gaat baren is zij bedroefd omdat haar uur gekomen is; maar wanneer zij het kindje ter wereld heeft gebracht, denkt zij niet meer aan de pijn, van blijdschap dat er een mens ter wereld is gekomen. Zo zijt ook gij nu wel bedroefd, maar wanneer Ik u zal weerzien, zal uw hart zich verheugen en uw vreugde zal niemand u kunnen ontnemen. Op die dag zult gij Mij over niets ondervragen. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wat gij de Vader ook zult vragen, Hij zal het u geven in mijn Naam.”

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

y. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (17, 24-26)*

In die tijd sloeg Jezus zijn ogen ten hemel en zei: “Vader, Ik wil dat zij die Gij Mij gegeven hebt, met Mij mogen zijn waar Ik ben, opdat zij mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt daar Gij Mij hebt liefgehad voor de grondvesting van de wereld.

Rechtvaardige Vader, al heeft de wereld U niet erkend, Ik heb U erkend, en dezen hier hebben erkend dat Gij Mij gezonden hebt. Uw Naam heb Ik hun

geopenbaard en Ik zal dit blijven doen opdat de liefde waarmee Gij Mij hebt liefgehad, in hen moege zijn en Ik in hen.”

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

z. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (19, 17-18.25-30)*

In die tijd trok Jezus, zelf zijn kruis dragend, de stad uit naar wat de Schedelplaats heet, in het Hebreeuws Golgota. Daar sloegen ze Hem aan het kruis, en met Hem nog twee anderen, aan elke kant een en Jezus in het midden. Bij Jezus' kruis stonden zijn moeder, de zuster van zijn moeder, Maria, de vrouw van Klopas en Maria Magdalena. Toen Jezus zijn moeder zag en naast haar de leerling die Hij liefhad zei Hij tot zijn moeder: “Vrouw, zie daar uw zoon.” Vervolgens zei Hij tot de leerling: “Zie daar uw moeder.” En van dat ogenblik af nam de leerling haar bij zich in huis.

Hierna, wetend dat nu alles was volbracht zei Jezus, opdat de Schrift vervuld zou worden: ‘Ik heb dorst.’ Er stond daar een kruik vol zure wijn. Ze doopten er een spons in, staken die op een hysopstengel en brachten die aan zijn mond. Toen Jezus van de zure wijn genomen had, zei Hij: “Het is volbracht.” Daarop boog Hij het hoofd en gaf de geest.

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

aa. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (24,1-6a)*

Op de eerste dag van de week echter gingen de vrouwen zeer vroeg in de morgen naar het graf met de welriekende kruiden die zij klaargemaakt hadden. Zij vonden de steen weggerold van het graf, gingen er binnen maar vonden er het lichaam van de Heer Jezus niet. Terwijl zij niet wisten wat daarvan te denken, stonden er plotseling twee mannen voor hen in een stralend wit kleed. Toen zij van schrik bevangen, het hoofd naar de grond bogen, vroegen de mannen haar: “Waarom zoekt ge de Levende bij de doden? Hij is niet hier, Hij is verrezen.”

Woord van de Heer. - *Wij danken God.*

11. Homilie of overweging

12. Voorbede

a. Inleiding op de voorbede

1. Licht en leven vinden we bij God, want Hij wil niet dat de mens verloren gaat, maar dat hij leeft en gelukkig is. Bidden we daarom ook vol vertrouwen:
2. Broeders en zusters, midden in ons leven worden wij getroffen door de dood, Laat ons bij dit pijnlijk verlies bidden tot God, onze Vader, die ons bijstaat en vertroost in alle tegenspoed.
3. Leggen wij met vertrouwen onze gebeden voor aan God onze Vader, die met ons is in voor- en tegenspoed:

b. - voor de overledene zelf

1. Wij danken U Heer God,
voor deze mens die zo nabij en dierbaar was
en die nu plotseling is weggevallen uit onze wereld.

Wij danken U voor alle vriendschap en hartelijkheid
die van hem/haar is uitgegaan
en voor de vrede die hij/zij heeft gebracht.
Wij danken U dat hij/zij, zo vergankelijk als hij/zij was,
een mens geworden is om van te houden.
Laat ons (zingend) bidden:

2. God, geef uw heerlijkheid, uw toekomst en uw trouw
aan deze gestorven mens.
Wij kunnen niet geloven dat zijn leven vergeefs voorbij is gegaan
en dat alles wat hij/zij voor de mensen heeft betekend,
nu verloren is en voorbij.
Maar wij verenigen ons met het geloof
waarin hij/zij zelf aan U heeft vastgehouden ten einde toe.
Vervul aan hem/haar uw beloften, en laat hem/haar delen in uw eeuwige
leven.
Laat ons (zingend) bidden:
3. Wij bidden U dat niets van dit mensenleven verloren zal gaan;
dat wat hij/zij geleefd en gedaan heeft,
ten goede zal komen aan deze wereld.
Dat al wat hem/haar heilig was, geëerbiedigd mag worden
door mensen die na hem/haar komen.
En dat hij/zij in alles waarin hij/zij groot is geweest
tot ons mag blijven spreken, juist nu hij/zij is gestorven.
Laat ons (zingend) bidden:
4. Wij bidden voor ... die heen moest gaan uit dit leven,
dat altijd onvoltooid is, waaraan altijd
- buiten onze schuld, door onze schuld -
van alles mankeert. Neem hem/haar op, Heer God in uw genade
voltooi aan hem/haar wat onvoltooid is,
en vergeef hem/haar zijn/haar zonden, vervolmaak wat gebrekkig was.
Laat ons (zingend) bidden:
5. Wij danken U Heer God,
voor deze mens die zo nabij en dierbaar was
en die nu is weggevallen uit onze wereld.
God, wij kunnen niet geloven
dat zijn/haar leven vergeefs voorbij is gegaan
en dat alles wat hij/zij voor de mensen heeft betekend,
nu verloren is en voorbij.
Geef ons dat wij altijd zien
hoe kostbaar het leven is.
En geef hem/haar uw heerlijkheid, uw toekomst en uw trouw.
Laat ons (zingend) bidden:
6. God, onze Vader,
als wij even stil worden deze dagen,
dan spreekt ons hart van wat wij met elkaar beleefden

wat wij nog hadden willen doen
van de vele gemiste kansen,
en van de vele mooie dagen.
Laat alle liefde die er gegroeid is
tussen .... en ons,
veilig zijn in uw behoedende hand.
Laat ons (zingend) bidden:

7. God, onze Vader,
.... heeft zijn rust gevonden.
We weten dat hij/zij voortleeft in ons
als een stralend licht.
Genees de wonde die geslagen werd in dit gezin.
Sterk en bemoedig hen in onderlinge verbondenheid,
zodat zij steun vinden bij elkaar.
Laat ons (zingend) bidden:
8. Bidden wij voor .... dat niets van het goede
dat hij/zij heeft gedaan voorgoed verloren mag gaan,
maar beloond mag worden door God
en mag verder leven in hen die achterblijven
en dat hij/zij in alles waarin hij/zij een voorbeeld is geweest,
tot ons mag blijven spreken,
ook nu hij/zij gestorven is.
Laat ons (zingend) bidden:
9. Bidden wij voor onze overledene: dat God hem/haar rust schenkt
voor al zijn/haar zwoegen,
verkwikking na alle zorgen
en het geluk van de eeuwige vreugde.
Laat ons (zingend) bidden:
10. Bidden wij voor .... dat hij/zij na dit leven
vrij van zorgen mag wonen in de vrede van de Heer.
Laat ons (zingend) bidden:
11. Bidden wij voor onze dierbare overledene ... :
dat zijn/haar leven, zijn/haar vreugde en lijden,
zijn/haar zwakheid en vertrouwen,
aanvaard mogen worden door de Heer.
Laat ons (zingend) bidden:
12. Bidden wij voor deze overledene
en voor allen die ontslapen zijn in de hoop der verrijzenis:
dat zij mogen overgaan van de dood naar het leven.
Laat ons (zingend) bidden:
13. Bidden we voor de gestorvene,
dat hij/zij na een werkzaam leven op aarde
een verkwikkende rust vindt
in de vrede en vreugde van Gods huis.

Laat ons (zingend) bidden:

14. Laten wij bidden voor onze dierbare overledene,
die in het doopsel de kiem van eeuwig leven heeft ontvangen
en die tijdens zijn/haar leven
het Lichaam van Christus, Brood van eeuwig leven, heeft gegeten:
dat de Heer hem/haar nu voor altijd
de gemeenschap met de heiligen wil schenken
en doet aanzitten aan het gastmaal van het eeuwige leven.
Laat ons (zingend) bidden:
15. We bidden voor ....., die we nu moeten loslaten
en voortaan uit ons midden moeten missen:
dat God hem/haar bij de hand mag nemen
en hem/haar ten volle mag doen delen in zijn liefde.
Laat ons (zingend) bidden:
16. God, Vader in de hemel,
Gij hebt ons geschapen en laat ons niet los, zelfs niet in de dood.
Wij bidden om uw vaderlijke zorg voor ....., die van ons is heengegaan.
Wij bevelen hem/haar aan in uw liefde.
Laat hem/haar toe in uw hemels vaderhuis, waar plaats is voor velen.
Laat hem/haar daar gelukkig zijn met allen
uit onze kring van familie en bekenden, die reeds gestorven zijn.
Versterk in ons het geloof, de hoop en de liefde,
zodat wij uw kinderen zijn, veilig bij U in leven en sterven.
Laat ons (zingend) bidden:

c. - voor familieleden en vrienden van de overledene

1. We bidden voor ..... die alleen achter blijft, voor de kinderen .....,
voor de allernaasten die hem het meest zullen missen,
en misschien niet meer weten
hoe ze zich hun bestaan moeten voorstellen zonder hem.
Troost hen in hun eenzaamheid en verdriet,
laat hen weer een levenswijze vinden waarin ze
zonder zijn/haar tastbare aanwezigheid, toch weer gelukkig kunnen zijn;
en vermeerder hun geloof in het eeuwig leven.
Laat ons (zingend) bidden:
2. Laten wij bidden voor onszelf: voor degenen onder ons die verdriet hebben,
voor wie geen hoop kan koesteren,
voor wie zich door dit sterven in zijn eigen leven bedreigd voelt.
Geef ons, Heer God, het geloof in een leven bij U,
dat niet meer overschaduwd zal worden
door ziekte, pijn en gemis, door ongeval en dood.
Laat ons (zingend) bidden:
3. Wij bidden U voor onszelf
die door de dood van .... worden beproefd;

dat wij het verdriet niet koesteren,
dat het ons niet verstikt en eenzaam maakt.
Laat ons (zingend) bidden:

4. Laten wij bidden voor hen, die meer dan wie ook zijn/haar naasten zijn geworden:
zijn man/vrouw, zijn/haar kinderen, zijn/haar kleinkinderen,
met wie hij/zij zijn/haar leven lang
het brood heeft gebroken, en de beker heeft gedeeld,
die nu treuren om zijn/haar heengaan,
en meer nog dan bij leven voelen wie hij/zij voor hen is geweest.
Laat ons (zingend) bidden:
5. Laat ons bidden voor de overledenen uit onze families,
voor de dierbaren die wij hebben moeten afstaan aan de dood,
geef ons de moed zonder hen voort te leven,
en geef hen het eeuwig leven in U.
Laat ons (zingend) bidden:
6. We bidden voor degenen die hem/haar nu het meest zullen missen,
voor (onze ouders) .... en .... die zo voor hem/haar zorgden.
en misschien niet weten hoe ze zich hun bestaan moeten voorstellen zonder hem/haar.
Troost hen in hun eenzaamheid en verdriet, wanneer zij de lege plek voelen
en laat de dankbaarheid om alle goedheid tot steun zijn.
Laat ons (zingend) bidden:
7. Laat ons bidden voor allen die treuren om een dierbare dode;
voor allen die weten, dat ze binnenkort moeten sterven:
dat ze mensen aan hun zijde vinden,
die hen bijstaan en dat ze mogen ervaren,
dat God hun nabij is.
Laat ons (zingend) bidden:
8. Bidden wij voor zijn/haar (man, vrouw, kinderen, moeder etc),
die hem/haar het meest zal missen;
voor ons allemaal, die bedroefd zijn om zijn/haar heengaan:
dat we de kracht ontvangen hoopvol verder te leven
en elkaar te steunen op moeilijke momenten.
Laat ons (zingend) bidden:
9. Voor onszelf willen we bidden,
die bedroefd zijn om dit afscheid:
dat de Heer ons wil troosten in ons verdriet;
dat Hij ons helpt elkaar tot steun te zijn
en dat Hij ons bewaart op de weg van het geloof,
zodat Hij ons eens kan samenbrengen
in de heerlijkheid van zijn Koninkrijk.
Laat ons (zingend) bidden:

10. Bidden we voor de familieleden en de vrienden van de overledene, dat zij dankbaar zijn voor al het goede dat .... verricht heeft, en dat ze zijn/haar werk voortzetten.
Voor de familieleden van de overledene, dat zij in hun droefheid troost vinden bij de levende God, die alle mensen met zijn liefde omringt.
Laat ons (zingend) bidden:
11. Bidden we voor hen die getroffen zijn door de dood van een dierbare, dat zij in geloof en vertrouwen verder leven en dat zij kracht naar kruis ontvangen, op voorspraak van Jezus Christus, die het leven is en de verrijzenis.
Laat ons (zingend) bidden:
12. Voor ons allen die hier aanwezig zijn om te bidden : dat wij elkaar helpen het lijden te dragen door onze fijngevoeligheid en ons diep medeleven
Laat ons (zingend) bidden:
13. Laat ons bidden voor de familieleden en vrienden van .... dat zij zich ondanks hun droefheid opnieuw aan het leven durven toevertrouwen en met vertrouwen blijven zien naar de toekomst.
Laat ons (zingend) bidden:
14. Bidden wij voor deze gemeenschap rond het altaar: dat ons geloof niet verkleint in de beproeving, maar dat wij ons met vertrouwen tot de Heer wenden, die de verrijzenis is en het leven.
Laat ons (zingend) bidden:

d. - voor allen die verdriet hebben

1. Wij bidden U voor hen die blindelings verder gaan en hun verdriet niet kunnen verwerken; dat zij, om Uwentwille en omwille van hun dode, worden opgericht uit hun vertwijfeling; dat er voor hen een mens zal zijn die zwijgen, troosten en meedragen kan.
Laat ons (zingend) bidden:
2. Wij bidden U voor allen die leven moeten met een lege plaats aan hun zijde; voor hen die treuren om een dierbare die zij moesten verliezen; om een vriend die wegviel uit hun kring; om een gemis dat niet te noemen is.
Laat ons (zingend) bidden:

3. Wij bidden U voor allen die door ziekte van hun omgeving afgesloten zijn en teruggeworpen op zichzelf.
Voor hen die zich niet kunnen uitspreken, die moeten zwijgen en alleen staan.
Laat ons (zingend) bidden:
4. Wij bidden U voor allen die een dierbare hebben verloren, voor hen die vechten met hun verdriet, voor hen die moedeloos zijn geworden door herhaalde tegenslag en teleurstelling; om mensen die met hen op weg willen gaan, om mensen met begrip en aandacht...
Laat ons (zingend) bidden:
5. Wij bidden U voor allen die het gevoel hebben dat hun weg zinloos is en dat hij dood loopt, voor hen die vereenzamen, voor hen die bang zijn voor de toekomst; dat zij mensen ontmoeten die hun een warm hart toedragen...
Laat ons (zingend) bidden;
6. Wij bidden voor hen die lijden, voor hen die eenzaam sterven, voor hen die geen vriendschap ontmoeten, voor allen die nergens gehoor krijgen: dat zij in de woorden van Jezus uitkomst vinden en nieuwe hoop.
Laat ons (zingend) bidden:

e. - voor onze parochiegemeenschap

1. Laat ons bidden voor de ernstig zieken uit deze gemeenschap, vooral voor hen die aanvoelen of weten dat de dood nadert, en die zich los moeten maken van hun menselijke bindingen.
Geef hen de moed om dit te doen;
geef hen het geloof in het eeuwig leven,
en in de geborgenheid die ze daarin zullen vinden.
Laat ons (zingend) bidden:
2. Wij bidden U voor allen die door ziekte of anderszins van hun omgeving afgesloten zijn en teruggeworpen op zichzelf.
Voor wie leven in conflict met anderen en geen oplossing weten;
voor hen die zich niet kunnen uitspreken, die moeten zwijgen en alleen staan.
Laat ons (zingend) bidden:

3. Wij bidden U voor allen die ernstig ziek zijn,
voor hen die oog in oog staan met de dood;
om mensen met liefdevolle zorg,
om mensen die daadwerkelijk een steun betekenen
en die zich belangeloos geven aan hun naasten.
Laat ons (zingend) bidden:
4. Bidden wij voor ons allen zoals wij hier samenzijn:
dat wij, ondanks pijn en verdriet,
met vertrouwen de weg van het geloof mogen gaan,
samen met Jezus in de gemeenschap van zijn Kerk,
zodat Hij ons eens thuis kan brengen bij God
en bij hen die ons in geloof zijn voorgedaan.
Laat ons (zingend) bidden:
5. Laat ons bidden dat onze overleden medeparochianen,
(de overledenen van onze gemeenschap)
onze overleden familieleden en vrienden,
ten volle mogen delen in het geluk
dat de Heer voor allen heeft weggelegd;
Laat ons (zingend) bidden:

f. - voor kerk en wereld

1. Bidden wij voor hen die sterven en niet worden betreurd,
zoals men niet treurt om een steen langs de weg;
voor allen die zijn zoekgeraakt in oorlog en gevangenschap,
voor hen die het leven niet meer konden dragen,
voor allen die ten dode toe vereenzaamd zijn;
dat Gij hen horen zult en in Uw hart bewaart.
Laat ons (zingend) bidden:
2. Laat ons in deze viering ook denken aan de velen,
die onverzorgd en eenzaam door geweld,
ondervoeding en honger gestorven zijn en die bij God de rust en vrede
gevonden hebben,
die de mensen hen niet gaven.
Vergeef ons Heer,
en beziel ons met de vaste wil,
onze wereld naar vermogen menselijker te maken.
Laat ons (zingend) bidden:
3. Laat ons bidden voor hen die de dood als een zo absolute bedreiging
en als een zo volstrekt einde ervaren,
dat zij aan dit beperkt bestaan geen zin kunnen geven.
Geef hen Heer, de innerlijke kracht een waardig menselijk leven te leiden en
zegen hen en hun dierbaren in hun werk,
zodat zij het geluk genieten waartoe U de mens geschapen hebt.
Laat ons (zingend) bidden:

4. Laat ons uit dankbaarheid bidden voor artsen, verpleegkundigen en verzorgenden. Geef dat zij allen kundig en plichtsgetrouw hun beroep uitoefenen. En schenk hen vooral naast hun kunde, het diepe geloof dat nodig is om waardevolle hulp te verlenen aan hen die de dood voelen naderen.
Laat ons (zingend) bidden:
5. Voor allen die ontmoedigd zijn door de hardheid van de mensen; dat zij het levenslicht toch niet gaan haten, dat zij het kwaad niet sterker achten dan het goede, maar zonder verbittering hun hart geopend houden in hoop en verwachting.
Laat ons (zingend) bidden:
6. Laat ons bidden voor de kerk van Jezus op aarde; dat zij zijn woord mag spreken en de belofte levendig houdt dat God eenmaal alles nieuw zal maken
Laat ons (zingend) bidden:

g. - voor overleden familie, bekenden

1. Wij bidden voor al onze dierbare gestorvenen, onze familieleden en bekenden, allen met wie wij verbonden waren en zijn; wij gedenken ook hen aan wie niemand denkt en die eenzaam en weinig betreurd moesten sterven. Dat God zich over hen allen mag ontfermen en hen mag opnemen in zijn eeuwige vreugde.
Laat ons (zingend) bidden:
2. Wij bidden voor allen uit onze kring van familie en bekenden, die gestorven zijn: dat zij geborgen mogen zijn in Gods liefde en daar in de kring van Gods vrienden het geluk zonder einde mogen vinden.
Laat ons (zingend) bidden:
3. Bidden wij voor onze overleden familieleden en bekenden, voor allen, die zijn ontslapen en vol hoop uitzien naar hun verrijzenis: dat de Heer hen welwillend zal opnemen in het licht van zijn aanwezigheid.
Laat ons (zingend) bidden:
4. Wij bidden voor de overledenen, dat hun zoeken en twijfelen overgaan in de vreugdevolle zekerheid

van de aanschouwing der goddelijke wijsheid.
Laat ons (zingend) bidden:

5. Bidden wij voor allen die gestorven zijn in de Heer,
dat zij ook met de Heer verrijzen
en deelhebben aan zijn heerlijkheid;
dat zij voor altijd maaltijd houden met Christus
en door zijn spijzen geheel verzadigd worden.
Laat ons (zingend) bidden:
6. Wij willen bidden dat onze overleden familieleden en vrienden
mogen delen in de verrijzenis,
en dat alle overleden medeparochianen
mogen delen in het eeuwig geluk.
Laat ons (zingend) bidden:

h. Acclamaties bij de voorbede (eventueel gezongen acclamatie)

1. Heer onze God, wij bidden U verhoor ons
2. Omdat Gij het zijt,
groter dan ons hart,
die mij hebt gezien,
eer ik werd geboren.
3. Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar.
4. Licht dat terug komt.
Hoop die niet sterven wil.
Vrede die bij ons blijft.
5. Heer hoor ons gebed, dat ons smeken de hemel haalt.

i. Afsluitend gebed voorbede

1. Goede God
Gij die houdt van mensen,
schenk heil en geluk aan levenden en doden.
Verhoor het gebed van uw geloofsgemeenschap
die in rouw is om het verlies van .....
Dat vragen wij U door Christus onze Heer. Amen.
2. God van vertroosting, verhoor onze gebeden.
Laat ons niet alleen als wij door droefheid worden overmand,
maar laat ons ervaren dat we - ook in kwade dagen -
gedragen worden door uw liefde.
En geef ons - in goede dagen - de kracht
en de fijngevoeligheid die nodig zijn
om anderen in hun droefheid nabij te zijn.
Dat vragen wij U omwille van Jezus,

die mensen wist te troosten
met woorden en met daden. Amen.

3. God van leven en dood,
verhoor onze gebeden.
Neem allen die uit dit leven heengaan op in uw huis,
waar plaats is voor velen en
waar pijn en lijden geen vat meer op hen hebben.
Wees voor hen de vervulling van de diepste verwachtingen
die ze in hun leven koesterden.
Dat vragen wij U in de naam van Jezus,
die ons voorging in leven en sterven,
en die nu bij U leeft tot in eeuwigheid. Amen.
4. Goede Vader, er zijn vele vragen in ons hart.
Vandaag spreken wij vooral onze droefheid over .... uit,
maar ook ons vertrouwen in U.
Geef dat wij de kracht ondervinden
die uitgaat van Jezus Christus, uw Zoon.
Die gestorven en verrezen is,
die met U leeft in uw Geest,
vandaag en alle dagen. Amen.

j. Waar stilte een plaats inneemt

God onze Vader, als wij even stil worden, deze dagen, dan spreekt ons hart van .....; het vertelt van wat we nog hadden willen zeggen en horen, van veel gemiste kansen en van erg mooie dagen. Laat alle liefde, die er tussen .... en ons is gegroeid veilig zijn in uw behoedende hand.

--- *stilte* ---

God, onze Vader, als we even stil worden deze dagen, dan huilt ons hart om .....; het vraagt naar .... en verlangt een weerzien ooit. Veranker in ons hart het vertrouwen, dat Gij ons allen eens tot voltooiing brengt.

--- *stilte* ---

Als er deze dagen een stilte valt, God, dan gaat ons hart uit naar allen, die zoveel van ..... houden en naar allen die een sterke band met ..... hebben. Houdt hen overeind, schenk hun hoop in overvloed.

--- *stilte* ---

God, Gij kent ons lachen en huilen, Gij verstaat ons zwijgen.
Wij hebben geen mooie woorden voor de dood en wij begrijpen niet wat er gebeurd is. Troost ons daarom in stilte en doe ons geloven in Jezus van Nazareth, uw Zoon en onze Broeder, tot in eeuwigheid.

VIERING VAN DE EUCHARISTIE

13. Aandragen van de gaven – Collecte – Offerandelied

Het altaar wordt klaargemaakt met de gaven van brood en wijn; de aanwezigen kunnen zich daarbij aansluiten in de gaven van de collecte, bestemd voor de pastorale zorg van onze geloofsgemeenschap.

- V. Bidt broeders en zusters,
Dat mijn en uw offer aanvaard kan worden
Door God, de almachtige Vader.
- A. Moge de Heer het offer uit uw handen aannemen
Tot lof en eer van zijn Naam,
Tot welzijn van ons en van heel zijn heilige kerk.

14. Gebed over de gaven

- a. Heer, onze God, wij bieden U aan deze gaven van brood en wijn, waarin wij het sterven en verrijzen van uw Zoon gaan gedenken. Moge ....., waarvoor wij dit uur heel bijzonder bidden, nu ook delen in de verrijzenis van Jezus, uw Zoon, onze Heer. Amen.
- b. Heer God, meer dan ooit weten wij, hoe wij elkaar nodig hebben. We zoeken steun bij elkaar nu de grond onder onze voeten lijkt weggeslagen. Ook Jezus is met zijn vrienden samengekomen toen het onbegrijpelijke lot van de dood Hem trof, toen het afscheid nemen Hem vervulde met pijn en angst. Zoals Hij, willen wij samen met allen, het brood nemen en de beker, en onze hoop uitspreken dat U met ons bent, ondanks alles, ja, juist nu. Vandaag en alle dagen, tot in eeuwigheid. Amen.
- c. Brood en wijn, zo nodig voor ons leven, hebt U ons gegeven als teken van uw verbondenheid met ons. Met deze gaven leggen wij in uw handen het leven van ..... Die één van de uwen was en één van de onzen. Moge hij/zij nu delen in het leven van Hem die zich aan ons heeft gegeven; Jezus Christus, uw Zoon en onze Heer. Amen.
- d. Barmhartige God,
Jezus uw Zoon, is ons voorgedaan door het donkere dal van de dood. Gij hebt zijn sterven niet het einde laten zijn, maar het begin van nieuw leven. Wij bidden voor ..... dat ook hij/zij door de verdiensten van Jezus door de dood heen mag komen tot een leven in uw nabijheid tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

15. Prefatie

a.

- V. De Heer zij met u.
A. *En met uw geest.*
V. Verheft uw hart.
A. *Wij zijn met ons hart bij de Heer.*
V. Brengen wij dank aan de Heer onze God.
A. *Hij is onze dankbaarheid waardig.*

Heilige Vader, machtige eeuwige God,
om recht te doen aan uw heerlijkheid,
om heil en genezing te vinden,
zullen wij U danken, altijd en overal
door Christus onze Heer.
Want Hij die uit de dood is opgestaan,
Hij is het licht van de wereld, onze enige hoop.
In onze angst dat wij moeten sterven,
troost ons uw belofte
dat wij eens onsterfelijk zullen zijn met Hem.
Gij neemt het leven, God, niet van ons af,
Gij maakt het nieuw; dat geloven wij op uw woord.
En als ons aardse huis, ons lichaam, afgebroken wordt,
heeft Jezus al een plaats voor ons bereid
in uw Huis, om daar voorgoed te wonen.
Daarom met alle engelen, machten en krachten,
met allen die staan voor uw troon,
loven en aanbidden wij U en zingen U toe:

b.

- V. De Heer zij met u.
A. *En met uw geest.*
V. Verheft uw hart.
A. *Wij zijn met ons hart bij de Heer.*
V. Brengen wij dank aan de Heer onze God.
A. *Hij is onze dankbaarheid waardig.*

Heilige Vader, almachtige eeuwige God,
om recht te doen aan uw heerlijkheid,
om heil en genezing te vinden zullen wij U danken,
altijd en overal door Christus onze Heer.

Hij alleen heeft de dood aanvaard
om allen voor de dood te behoeden.
Meer nog: Hij alleen heeft willen sterven
opdat wij allen eeuwig voor U leven.

Daarom, met de koren van de engelen,
loven en aanbidden wij U en zingen vol vreugde:

Sanctus

Sanctus, Sanctus, Sanctus
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt caeli et terra,
gloria tua.
Hosana in excelsis.
Benedictus qui
venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

Heilig

*Heilig, heilig, heilig de Heer.
de God der hemelse machten!
Vol zijn hemel en aarde van uw
heerlijkheid.
Hosanna in den Hoge.
Gezegend Hij,
die komt in de naam des Heren.
Hosanna in den Hoge.*

16. Eucharistisch gebed

a. (Altaarmissaal: V)

God, onze Vader, wij danken U met heel ons hart, want Gij hebt ons tot leven geroepen, Gij hebt ons bestemd voor het geluk in Jezus, uw Zoon, onze Heer. In Hem zien wij uw goedheid en uw wil om ons allen te redden. Hij is het verlossende Woord, uw helpende hand. Nooit willen wij vergeten hoe Hij één werd met ons in lijden en dood. Onze last maakte Hij tot de zijne, zijn trouw werd de onze. Blijvend zijn wij U dank verschuldigd om Hem.

God, onze Vader, zend over dit brood en deze wijn de kracht van uw heilige Geest; dat zij voor ons het Lichaam en Bloed worden van uw veelgeliefde Zoon, Jezus Christus.

Toen het paasfeest op handen was kwam zijn uur. Hij had de zijnen in de wereld bemind; nu gaf Hij hun een bewijs van zijn liefde tot het uiterste toe. In het bewustzijn dat Hij van U was uitgegaan en naar U terugkeerde, heeft Hij het brood in zijn handen genomen, en zijn ogen opgeslagen naar U, God, zijn almachtige Vader, de zegen uitgesproken, het brood gebroken en aan zijn leerlingen gegeven met de woorden:

“Neemt en eet hiervan, want dit is Mijn Lichaam,
dat voor u gegeven wordt.”

Zo nam Hij ook, toen zij gegeten hadden, de beker in zijn handen, Hij sprak de zegen en het dankgebed uit, reikte hem over aan zijn leerlingen en zei:

“Neemt deze beker en drinkt hier allen uit,
want dit is de beten van het altijddurende verbond,
dit is Mijn Bloed dat voor u en alle mensen
wordt vergoten tot vergeving van de zonden.
Blijft dit doen om Mij te gedenken.”

Verkondigen wij het mysterie van het geloof:

Als wij dan eten van dit brood en drinken uit deze beker, verkondigen wij de dood des Heren, totdat Hij komt.

Trouw aan dit woord, Vader, gedenken wij Jezus Christus, uw Zoon, onze Heer: zijn overgave in lijden en dood, de overwinning van zijn verrijzenis en de glorie van zijn hemelvaart; wij bieden U deze gaven aan, het levende brood en de heilzame beker, terwijl wij vol vertrouwen uitzien naar zijn komst in heerlijkheid.

Zend nu, Vader, de Trooster en Helper in ons midden, uw heilige Geest. Wek de gezindheid van Jezus Christus in ons hart. Sterk ons vertrouwen, verruim onze liefde. Raak ons met het vuur van uw Geest en breng ons elkaar nabij.

Vrijmoedig in deze Geest bidden wij U, Vader, voor uw heilige Kerk. Bescherm haar en leid haar, geef haar vrede en eenheid over de hele wereld. Geef wijsheid en kracht aan paus ..., aan onze bisschop ....., en aan allen die Gij als herders in uw kerk hebt aangesteld.

Gedenk in uw goedheid ook degenen die een bijzondere plaats innemen in ons hart en vergeet niet hen, die door de dood van ons zijn heengegaan.

Samen met heel uw volk, met de maagd Maria, de moeder van de Heer, met de apostelen, martelaren en al uw heiligen; samen ook met allen ter wereld die op U hun vertrouwen hebben gesteld, vragen wij om uw barmhartigheid, erkennen wij uw grootheid en brengen wij U onze dank door Jezus, uw Zoon, onze Heer.

Door Hem en met Hem en in Hem zal uw Naam geprezen zijn, Heer onze God, almachtige Vader, in de eenheid van de heilige Geest hier en nu en tot in eeuwigheid.

Amen.

b. (Altaarmissaal: VI)

Heer onze God, Gij zijt heilig en goed en zo bekend met ons, dat onze namen staan geschreven in uw hand. Geen mens zult Gij vergeten dankzij Jezus Christus, uw Zoon, die Gij hebt voortgebracht en uitgezonden hebt om tranen te drogen van mensen die geslagen zijn, om het hart te helen van mensen die gebroken zijn, om brood te worden voor vandaag en de vrede zelf te zijn.

Wij danken U, dat Hij ons ruimte geeft en vrijheid schept. Wij danken U, dat Hij de naam geworden is voor heel ons leven ten einde toe.

Heilig deze gaven met de dauw van uw heilige Geest, dat zij voor ons worden tot Lichaam en Bloed van Jezus Christus, onze Heer.

Want in de nacht dat Hij zijn leven gaf, nam Hij brood in zijn handen. Hij zegende U, Hij brak het en gaf het aan zijn leerlingen met de woorden: “

“Neemt en eet hiervan, want dit is Mijn Lichaam,
dat voor u gegeven wordt.”

Ook nam Hij de beker, zegende U weer en gaf hem aan zijn leerlingen met de woorden:

“Neemt deze beker en drinkt hier allen uit,
want dit is de beter van het altijddurende Verbond,
dit is Mijn Bloed dat voor u en alle mensen
wordt vergoten tot vergeving van de zonden.
Blijft dit doen om Mij te gedenken.”

Verkondigen wij het mysterie van het geloof:

Als wij dan eten van dit brood en drinken uit deze beker, verkondigen wij de dood des Heren, totdat Hij komt.

Heer onze God, zo gedenken wij Hem die weet wat lijden is en die de dood heeft gezien, die Gij hebt opgewekt en naam gegeven hebt, hoog boven alle namen. Jezus de Heer is Hij, die is en blijven zal, uw rechterhand, en tot Hij komt verkondigen wij Hem door deze levensbeker en door dit brood dat wordt gedeeld.

Wij bidden U: zend dan uw Geest in ons, die over deze aarde gaat en maak ons tot een volk dat recht doet om gerechtigheid. Maak leven en welzijn toch groter en sterker dan oorlog en dood en laat ons mensen zijn die woningen bouwen voor uw stad van vrede; breek het geweld in ons en breng ons thuis bij U, uit kracht van Hem, de Mensenzoon hier in ons midden.

Bevestig uw kerk die in ballingschap is en maakt haar één in liefde en geloof, tezamen met uw dienaar NN, onze paus en met alle bisschoppen. Samen met heel uw volk, met Maria, altijd maagd, de moeder van de Heer, met de apostelen, martelaren en al uw heiligen, vragen wij om uw barmhartigheid voor levenden en doden, erkennen wij uw grootheid en brengen wij U onze dank.

*Door Hem en met Hem en in Hem zal uw Naam geprezen zijn, Heer onze God, almachtige Vader, in de eenheid van de heilige Geest hier en nu en tot in eeuwigheid.
Amen.*

17. Pater Noster

Praeceptis salutaribus moniti,
et divina institutione formati,
audemus dicere:

Pater noster qui es in caelis
sanctificetur nomen tuum;
adveniat regnum tuum;
fiat voluntas tua,
sicut in caelo, et in terra
Panem nostrum
quotidianum da nobis hodie;
et dimitte nobis debita nostra,
sicut et nos dimittimus

Onze Vader

*Laten wij bidden tot God, onze
Vader, met de woorden die Jezus
ons gegeven heeft:*

*Onze Vader, die in de hemel zijt;
uw naam worde geheiligd;
uw rijk kome;
uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden
ons dagelijks brood;
en vergeef ons onze schulden
zoals ook wij vergeven*

debitoribus nostris,
Et ne nos inducas;
in tentationem;
sed libera nos a malo.

*aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving
maar verlos ons van het kwade*

- V. Verlos ons, Heer, van alle kwaad. Geef genadig vrede in onze dagen. Dat wij, gesteund door uw barmhartigheid, altijd vrij mogen zijn van zonde, en beveiligd tegen alle angst en onrust, terwijl wij uitzien naar de zalige vervulling van onze hoop, de komst van onze Verlosser Jezus Christus.
- A. Want van U is het koninkrijk,
en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid. Amen

18. Vredeswens

19. Lam Gods / Agnus Dei

Agnus Dei

Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi,
dona eis requiem. (2x)
Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi, dona
eis requiem sempiternam.

Lam Gods

*Lam Gods, dat wegneemt de
zonden der wereld,
ontferm U over ons. (2x)
Lam Gods, dat wegneemt de
zonden der wereld,
geef ons de vrede.*

20. Uitnodiging Communie

- V Zalig zij die genodigd zijn aan de maaltijd des Heren.
Zie het Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld.
- A Heer ik ben niet waardig, dat Gij tot mij komt,
maar spreek slechts één woord en ik zal gezond worden.

21. Communielied

Vervolg van de eucharistieviering op bladzijde 50

COMMUNIEVIERING

22. Collecte – Collectelied

De H. Communie – waarin Christus aanwezig is en ons nabij wil zijn – zal op het altaar worden geplaatst. In navolging van Hem mogen ook wij elkaar nabij zijn en worden de gaven van de collecte ingezameld, om zorg te dragen voor onze geloofsgemeenschap en pastorale zorg.

23. Vredeswens

a.

V. Heer Jezus Christus, Gij hebt aan Uw apostelen gezegd:
'Vrede laat Ik u, mijn vrede geef Ik u'.
Let niet op onze fouten en tekorten,
maar op het geloof van Uw kerk.
Vervul Uw belofte: geef vrede in Uw Naam
en maak ons één, Gij die leeft in eeuwigheid.

A. Amen.

V. De vrede des Heren zij altijd met u.

A. En met uw geest.

b.

V. Waar liefde woont is geen angst.
Waar vrede heerst is geen tweespalt.
Deze liefde en vrede
kunnen wij elkaar geven
als we ons door God laten aanspreken
en leven in de Geest van het evangelie.
Heer Jezus,
in Uw woorden klinkt Gods boodschap,
Uw leven straalt hoop uit.
Verzoen ons met elkaar
en vergeef ons onze misstappen,
opdat wij U open en onbevangen
mogen ontmoeten,
want Gij zijt de vredebrenger.

A. Amen.

V. De vrede van onze Heer is met ons allen.

A. Amen.

c.

V. Waar mensen opkomen voor elkaar,
daar wordt Gods goedheid, Zijn liefde, zichtbaar.
Heer Jezus Christus,
geef ons kracht om klaar te staan
voor onze naasten.
Maak het stil in ons, zodat wij openstaan
voor het goede in het leven.
Blijf bij ons tot er vrede zal zijn voor altijd.

De vrede van de Heer is met ons allen.

A. Amen.

d.

V. De liefde van onze God
voor ieder van ons is groot.
Als wij ons hiervoor openstellen
en zijn liefde vertalen in ons doen en laten,
zal de vrede van de Heer ons vergezellen.
Heer Jezus, Zoon van de Vader,
blijf dicht bij ons als ons leven een feest is,
maar ook als het een zware opgave
kan zijn.
Blijf bij ons met uw vrede.

De vrede van Christus zij met ons allen.

A. Amen.

24. Inleiding op de communie en aandragen van het Heilig Brood

In de vorige eucharistieviering in onze kerk is de hostie geconsacreerd, waarlijk het Lichaam van onze verrezen Heer Jezus Christus geworden. In verbondenheid met de eucharistieviering, heel onze Pancratius parochie en met de gehele Kerk van Christus, mogen wij aanstonds delen in zijn liefdevolle zelfgave aan ons.

Met eerbied herinneren wij ons de namen van onze overledenen. Wij troosten ons met dierbare beelden, want het doet pijn en maakt verdrietig als een geliefd mens niet meer is.

Laat ons bidden: God, U brengt ons hier samen rond de tafel van Uw Zoon bij het afscheid van NN. hier in ons midden.

Laat ons kracht en bemoediging vinden in het brood des hemels, dat wij hier gaan eten om de vreugde te hervinden en vertroost verder te leven.

Amen

Laten ons samen bidden met de woorden die Jezus ons gegeven heeft;

25. Onze Vader

A. Onze Vader, die in de hemel zijt, uw naam worde geheiligd.
Uw rijk kome, uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade.

- V. Verlos ons, Heer, van alle kwaad. Geef genadig vrede in onze dagen.
Dat wij, gesteund door uw barmhartigheid, altijd vrij mogen zijn van zonde,
en beveiligd tegen alle angst en onrust, terwijl wij uitzien naar de zalige
vervulling van onze hoop, de komst van onze Verlosser Jezus Christus.
- A. Want van U is het koninkrijk, en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid.
Amen.

26. Uitnodiging tot de Communie

- V. De Heer nodigt ons aan zijn tafel en treedt ons tegemoet
in het Brood, voor ons gebroken.
Zó wil Hij zijn verbond met ons bezegelen,
zó wil Hij hier aanwezig zijn.

Zalig zij die genodigd zijn aan de maaltijd des Heren.
Zie het Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld.

- A. Heer ik ben niet waardig, dat Gij tot mij komt,
maar spreek slechts één woord en ik zal gezond worden.

27. Communielied

28. Dankgebed na de Communie

- a. Goede God, Gij die de levende zijt,
die leven geeft aan alle mensen,
U bidden wij voor ..... en voor alle overledenen.

Gij hebt het zo beschikt, God,
dat uit een man en een vrouw een nieuwe mens geboren wordt;
dat hij /zij tot leven komt en uitgroeit,
en dat hij /zij ook na de dood behouden blijft in uw hand.

- A. Want door alle tijden bent U de mens nabij gebleven,
in leven en in sterven, in duister en in licht.

Met eerbied herinneren wij ons de namen van onze doden, God.
Wij troosten ons met dierbare beelden,
want het doet pijn en maakt ons verdrietig
als een geliefd mens er niet meer is.

Naast liefde en droefheid
leeft soms ook boosheid en opstandigheid in ons hart,
als de dood onverwachts kwam of veel te vroeg.
Gedachten en gevoelens die in dit uur in onze geest opkomen,
brengen wij voor uw aangezicht: dankbare herinneringen
en dankbaarheid om de vreugde die ....

aan anderen heeft geschonken.
Zo leven de doden verder in ons hart.
Hier, in deze ruimte, aan deze tafel,
getuigen wij dat zij allen leven bij U.
Moge dit geloof ons sterk maken en troosten.

A. Want door alle tijden bent U de mens nabij gebleven,
in leven en in sterven, in duister en in licht.

Want is ook uw Zoon Jezus niet
Zijn levensweg gegaan tot alles was volbracht?
Is Hij niet door de dood heen
tot leven gekomen bij U;
heeft zijn licht niet de nacht doorbroken?
In dat licht willen wij leven.

Gevoed met het brood ten leven
en vervuld van de geestkracht van uw Zoon,
weten wij ons verbonden met Hem
en met allen die ooit aanzaten aan deze tafel.

A. Dat Hij voelbaar en tastbaar mag worden in ons leven,
dat wij deel krijgen aan Zijn gemeenschap
die ons tot nieuw leven brengt.

Bewaar deze verbondenheid tussen mensen, God,
bewaar deze verbondenheid tussen U en ons.
Wil ons verhoren nu wij tot U bidden
in de naam van Jezus, uw Zoon en onze Broeder.

A. Amen.

b.

V God, U bracht ons hier samen rond de tafel van uw Zoon bij het afscheid van
..... hier in ons midden. Laat ons kracht en bemoediging vinden in het brood
dat we hebben gegeten en dat wij hierdoor vertroost verder kunnen leven.

A God, wees ons barmhartig en zegen ons,
toon ons het licht van uw aanschijn.

V Wij danken U om uw Zoon Jezus Christus, die hier op aarde de weg gegaan is
van iedere mens en gestorven is aan het kruis. Hij verlost en bevrijdt ons van
het kwaad in de wereld.

A God, wees ons barmhartig en zegen ons,
toon ons het licht van uw aanschijn.

V Wij danken U om Jezus, ons voorgegaan in de dood, maar opgewekt ten
leven. Gij doet ook ons opstaan uit de dood en geeft ons een nieuw en
onsterfelijk lichaam bij U.

- A God, wees ons barmhartig en zegen ons,
toon ons het licht van uw aanschijn.
- V Wij danken U om uw Zoon, die ons uw liefde heeft geopenbaard en alle tranen
uit onze ogen wist. Hij toont ons uw erbarmen met allen die sterven in vrede
met Hem.
- A God, wees ons barmhartig en zegen ons,
toon ons het licht van uw aanschijn.
- V Wij danken U om Jezus die ons verkondigd heeft, dat U nooit iemand zult
vergeten, dat U een Vader bent voor allen die lijden en gebroken van hart zijn.
Hij geeft ons hoop op leven in overvloed in uw huis waar plaats is voor velen.
Hij die met U leeft in eeuwigheid.
- A. Amen.

Vervolg van de Woord en Communieviering op bladzijde 50

VIERING VAN WOORD EN GEBED

29. Onze Vader

- A Onze Vader, die in de hemel zijt, uw naam worde geheiligd.
Uw rijk kome, uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade.
- V Verlos ons, Heer, van alle kwaad. Geef genadig vrede in onze dagen.
Dat wij, gesteund door uw barmhartigheid, altijd vrij mogen zijn van zonde,
en beveiligd tegen alle angst en onrust, terwijl wij uitzien
naar de zalige vervulling van onze hoop, de komst van onze Verlosser
Jezus Christus.
- A Want van U is het koninkrijk,
en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid. Amen

30. Vredeswens

a.

- V. Heer Jezus Christus, Gij hebt aan Uw apostelen gezegd:
'Vrede laat Ik u, mijn vrede geef Ik u'.
Let niet op onze fouten en tekorten,
maar op het geloof van Uw kerk.
Vervul Uw belofte: geef vrede in Uw Naam
en maak ons één, Gij die leeft in eeuwigheid.
- A. Amen
- V. De vrede des Heren zij altijd met u.
- A. En met uw geest.

b.

- V. Waar liefde woont is geen angst.
Waar vrede heerst is geen tweespalt.
Deze liefde en vrede
kunnen wij elkaar geven
als we ons door God laten aanspreken
en leven in de Geest van het evangelie.
Heer Jezus,
in Uw woorden klinkt Gods boodschap,
Uw leven straalt hoop uit.
Verzoen ons met elkaar
en vergeef ons onze misstappen,
opdat wij U open en onbevangen

mogen ontmoeten,
want Gij zijt de vredebrenger.

A. Amen.

V. De vrede van onze Heer is met ons allen.

A. Amen.

c.

V. Waar mensen opkomen voor elkaar,
daar wordt Gods goedheid, Zijn liefde, zichtbaar.
Heer Jezus Christus,
geef ons kracht om klaar te staan
voor onze naasten.
Maak het stil in ons, zodat wij openstaan
voor het goede in het leven.
Blijf bij ons tot er vrede zal zijn voor altijd.

De vrede van de Heer is met ons allen.

A. Amen.

d.

V. De liefde van onze God
voor ieder van ons is groot.
Als wij ons hiervoor openstellen
en zijn liefde vertalen in ons doen en laten,
zal de vrede van de Heer ons vergezellen.
Heer Jezus, Zoon van de Vader,
blijf dicht bij ons als ons leven een feest is,
maar ook als het een zware opgave
kan zijn.
Blijf bij ons met uw vrede.

De Vrede van Christus zij met ons allen.

A. Amen.

31. Collecte – Collectelied

Zorg dragen voor onze geloofsgemeenschap gaat niet vanzelf; daarvoor hebben wij elkaar nodig. Om onze kerk en het pastoraat in stand te houden, zal er onder de aanwezigen gecollecteerd worden.

SLOT *(vervolg van de vieringen)*

32. Slotgebed

- a.** Heer onze God,
Gij hebt ..... opgenomen, hij/zij is geborgen in uw hand.
Wij danken U voor uw woord van leven,
voor de heilige gaven van uw Zoon.
Wij danken U voor alle goede gaven die Gij ..... hebt geschonken.
Breng hem/haar over naar de plaats die Jezus hem/haar heeft bereid,
waar hij/zij voorgoed mag wonen in uw nabijheid,
tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.
- b.** Goede Vader, Gij hebt ons in deze samenkomst
troost en kracht willen schenken.
Uw Brood is brood van eeuwig leven;
Uw tafel nodigt ons uit tot eenheid met elkaar.
Wij smeken U: schenk aan onze dierbare ..... uw Leven, dat geen dood meer
kent, en uw vreugde voor altijd.
Help ons in deze tijd van verdriet en rouw
om voor elkaar een steun te zijn in de naam van Jezus Christus onze Heer.
Amen.
- c.** Goede God,
Het leven van.... was een geschenk aan ons.
Hij/zij zal nu verder leven bij U.
Omgeef hem/haar met het licht van uw eeuwigheid.
Waar duizend jaren zijn als een dag,
en laat ons voor wie de dag soms lang is
eenmaal verenigd worden met .....
die wij zo graag nog langer in ons midden hadden gehad.
Dat vragen wij U door Christus onze Heer. Amen.
- d.** In uw handen, goddelijke Liefde, bevelen wij .... aan.
Wij vertrouwen aan U toe: zijn/haar leven, angsten en zorgen,
zijn/haar wanhoop en wankel geloof, zijn/haar hoop op uw ontferming en
genade.
Biddend voor onszelf spreken wij uit: wij willen niet gaan zonder uw kracht,
bemoediging en troost. Strek uw handen over ons uit en zegen ons omwille
van Jezus, die eens en voor altijd de dood overwon. Amen.

33. Gedicht/gedachte (eventueel)

34. Gedachteniskruisje

- a.** Zoals de namen staan geschreven in de palm van Gods hand,
zo staat de naam van .... op dit kruisje op het altaar.
Een kruisje, als teken van hoop, leven en verrijzenis.
met daarop zijn/haar naam als een blijvende herinnering aan hem/haar.

Zijn/haar lichaam is gestorven,
zijn/haar geest leeft en ook zijn/haar naam en zijn/haar liefde zullen onder ons voortleven.

Dit kruisje krijgt een plaats in de kerk
bij de kruisjes van de overleden medeparochianen van het afgelopen jaar.

Ik wil .... en ..... uitnodigen dit kruisje
een plekje te geven bij de herinneringshoek in de kerk.

35. Gebed ten afscheid

Aandachtspunt: het gebed ten afscheid wordt doorgaans niet afgesloten met het maken van een kruisteken – immers, de ter aarde bestelling geschiedt in het verlengde van de plechtigheid in de kerk.

Indien de ter aarde bestelling of crematie op een later tijdstip of op een andere plek geschiedt, dan kan wel afgesloten worden met het maken van een kruisteken in de kerk.

- a.** Om de laatste eer te brengen aan deze mens,
om recht te doen aan zijn/haar leven en sterven,
staan wij hier, rondom het dode lichaam
dat ons van hem/haar is overgebleven.
Wij houden onze ogen gericht
op het kruis van Jezus Christus,
en wij spreken uit, in tastend geloof,
dat dit het einde niet is,
dat onze God een God van levenden is.

Meer dan zijn/haar lichaam is ons de naam gebleven;
....., die naam spreken wij hier uit, met eerbied en genegenheid,
en wij bidden:

Heer God, herinner U zijn/haar naam,
die hij/zij van mensen heeft ontvangen
en waarin hij/zij gekend wordt, ook al is hij/zij gestorven,
die naam die Gij geschreven hebt in de palm van uw hand.

Ten teken van onze hoop
dat God aan deze mens, en aan ons allen,
een nieuw en onsterfelijk lichaam zal geven,
en om te getuigen van ons geloof in de verrijzenis,
zegenen wij dit lichaam met water.

Water, dat verwijst naar het levenswater in de moederschoot;
water, dat verwijst naar de doortocht door de Rode Zee;
water, dat verwijst naar het levenwekkend water van de doop
en zo de weg is naar het beloofde land.

Het lichaam wordt met water gezegend

Intussen wordt gezongen:

Niemand leeft voor zichzelf,
niemand sterft voor zichzelf.

Of   Jouw naam blijft in ons hart
          Jouw naam leeft in ons voort.

Wij leven en sterven
voor God onze Heer.
Aan Hem behoren wij toe.

Van leven en sterven
kent God het geheim
en Hij bewaart jou voorgoed.

Wij eren dit lichaam met wierook, het lichaam dat een tempel is
geweest van de heilige Geest, de goede Geest van Jezus
Christus.

Het lichaam wordt bewierookt.

Intussen wordt gezongen:

Niemand leeft voor zichzelf,
niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven
voor God onze Heer.
Aan Hem behoren wij toe.

Of   Jouw naam blijft in ons hart
Jouw naam leeft in ons voort.
Van leven en sterven
kent God het geheim
en Hij bewaart jou voorgoed.

Laat ons nu gaan in vrede
om hem/haar, die wij dit uur
voor het laatst in ons midden mochten hebben,
weg te dragen.
Wij geven hem/haar uit handen,
wij leggen hem/haar neer in de aarde/
vertrouwen hem/haar toe aan het vuur -
in de handen van de levende God,

(In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.)
Amen.

- b.** Leven en sterven horen bij elkaar.
Wie geboren wordt zal sterven maar wie weet wanneer?
Voor .... is de tijd gekomen.
We moeten hem/haar nu uit handen geven,
maar mogen ons troosten met de gedachte
dat niemand ongezien leeft, dat niemand ongezien sterft:
God is er altijd bij, wij zijn deel van Hem, horen Hem toe.

Maar toch, over die drempel moeten gaan, de drempel van de dood,
geeft een pijnlijk verlies.
En de liefde die is gevoeld, bepaalt ook het verdriet.
Ze komen uit dezelfde bron:
het hart van mensen waar alles wat kostbaar is,
bewaard en bewaakt wordt.

Meer dan ooit beseffen we hoe broos en kwetsbaar een mens is.
Deze mens, die wij zo graag tot aan de hemelpoort brengen.
Wij vragen in tastend geloof: God komt U hem/haar tegemoet?

Geboren uit water, levenswater, is hij/zij gedoopt

aan het begin van zijn/haar leven hier,
in de hoop en met de bede dat hij/zij voor altijd weten zou,
kind van God te zijn.

Nu, aan het begin van een nieuw leven,
zegenen we hem/haar opnieuw en dit keer,
in de hoop en met de bede dat hij/zij ervaren mag kind van God te zijn!

Het lichaam wordt met water gezegend

Intussen wordt gezongen:

Niemand leeft voor zichzelf, niemand sterft voor zichzelf. Wij leven en sterven voor God onze Heer. Aan Hem behoren wij toe.	Of	Jouw naam blijft in ons hart Jouw naam leeft in ons voort. Van leven en sterven kent God het geheim en Hij bewaart jou voorgoed.
--	----	--

Rook stijgt op, gaat omhoog naar daar, waar wij God vermoeden.
Zonder woorden spreken wij de hoop uit,
dat hij/zij wonen mag boven het dak van ons denken,
daar waar God verblijf houdt.

Maar bewieroken is ook lof toezwaaien.
Voor de allerlaatste keer brengen wij ... de eer die hem/haar toekomt.

Het lichaam wordt bewierookt.

Intussen wordt gezongen:

Niemand leeft voor zichzelf, niemand sterft voor zichzelf. Wij leven en sterven voor God onze Heer. Aan Hem behoren wij toe.	Of	Jouw naam blijft in ons hart Jouw naam leeft in ons voort. Van leven en sterven kent God het geheim en Hij bewaart jou voorgoed.
--	----	--

Laat ons nu gaan in vrede
om hem/haar, die wij dit uur
voor het laatst in ons midden mochten hebben,
weg te dragen.
Wij geven hem/haar uit handen,
wij leggen hem/haar neer in de aarde/
vertrouwen hem/haar toe aan het vuur -
in de handen van de levende God.

(In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.)
Amen.

UITGELEIDE

36. In Paradisum (of een ander lied naar keuze)

In paradisum deducant te
angeli: in tuo adventu
suscipiant te martyres,
et perducant te in civitatem
sanctam, Jerusalem.
Chorus angelorum te
suscipat, et cum Lazaro
quondam paupere
aeternam habeas requiem.

*Mogen de engelen u begeleiden
naar het Paradijs; mogen
bij aankomst de martelaren u
ontvangen en u geleiden naar
de heilige stad Jeruzalem.
Moge het koor der engelen
u ontvangen, en moge u samen
met de arme Lazarus van weleer
de eeuwige rust vinden*

BEGRAAFPLAATS / CREMATORIUM / BIJZETTING URN

A. Begraafplaats

1. Wij zijn op deze plaats samengekomen om afscheid te nemen van .....
Wij willen eer brengen aan deze mens, die ons in de dood is voorgegaan.
Het valt ons zwaar hem/haar te moeten missen.
Wij zullen echter dit lichaam dat ons zo vertrouwd was,
eren als het bezielde teken van een mens die wij liefhebben,
aan wie wij gehecht zijn.

Wij eren dit lichaam ook als Gods eigen scheppingswerk;
Zijn adem, zijn liefde was in deze mens ten einde toe.
Zijn beeld en gelijkenis heeft hij/zij uitgedragen.

Daarom zegenen wij dit lichaam met water dat verfrist,
kiemkracht en leven brengt, met gewijd water,
dat, zoals zojuist in de kerk, de dag van zijn doopsel in herinnering roept.
Daardoor is hij/zij begonnen te groeien in de gemeenschap van Jezus
Christus.

Maar als hij/zij één geworden is in Zijn dood,
zal hij/zij Hem ook volgen in Zijn opstanding.
Dat is de menselijke hoop, dat de God van beloften,
die alles nieuw zal maken, ook deze mens zal vernieuwen tot eeuwig
onbederfelijk leven.

Daarom bidden wij:
Heer Jezus, door uw menswording
hebt U ons menselijk lichaam hoog verheven.
Gij hebt met uw handen de zieken aangeraakt,
de kinderen gestreeld, en de melaatsen omarmd.
Met onsterfelijke glorie hebt Gij ons lichaam bereid,
toen Gij naar de wil van uw Vader uit de doden zijt opgewekt.
Wek hem/haar op tot eeuwig leven,
om met U de Vader der levenden te danken
in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Ik teken dit lichaam met het teken van het kruis,
opdat het op de laatste dag zal verrijzen en eeuwig leven zal bezitten
door Christus onze Heer. Amen.

God hecht uw zegening
aan deze rustplaats, de aarde die U gegeven hebt
om te leven en gelukkig te zijn.

Prent diep in ons het beeld van deze mens, ...;
geef ons zijn/haar naam mee voor geheel ons verdere leven.
Laat ons voltooiën wat hij/zij begonnen is.

Ga met ons mee, Heer onze God,
breng ons opnieuw tot leven voor elkaar,
laat ons niet ontmoedigd achter,
vervul ons hart met uitzicht op geluk,
op vrede in de wereld, en vrede in ons eigen aards bestaan.

Onze Vader

Wees Gegroet

Heer geef hem/haar de eeuwige rust

Heer God, wij bidden U, maak uw beloften waar
in naam van Jezus Christus, onze verrezen Heer.
Blijf bij ons allen, nu we afscheid nemen van .....,
en elkaar nabij willen zijn, vandaag en vooral de komende tijd,
waarin we uw en elkaars steun zo nodig hebben.
Wil ons daartoe zegenen:
In de naam van de Vader, Zoon en heilige Geest. Amen.

2. Beste familie, vrienden, collega's en allen
die het heengaan van ..... ter harte gaat.
Hier staan wij dan, op deze onwennige
plaats.
Wij voelen het moment van afscheid dichterbij komen;
wij zijn gekomen aan een grens.
Is er leven achter die grens?
Dat geloven wij.
Is er contact over die grens:
dat kan.
Wanneer wij ons openstellen
voor het leven
zoals ..... het heeft geleefd,
wanneer wij ons zijn liefde en goedheid
blijven herinneren,
dan blijft hij/zij in ons midden,
ook al moeten wij zijn/haar lichaam
hier achterlaten.

Wij vertrouwen zijn/haar lichaam toe
aan moeder aarde,
en leggen hem/haar daarmee
in de handen van God.

Laten wij tot God bidden:
God, Gij wilt het leven voor de mensen
en niet hun ongeluk en niet hun dood.
Neem ... op in uw Rijk
van vrede en liefde.

Geef hem/haar de rust die wij hem/haar gunnen
en laat hem/haar leven bij U
tot in eeuwigheid.
Wil ons daartoe zegenen:
In de naam van de Vader, Zoon en heilige Geest. Amen.

3. Nu wij het lichaam van ....hier achterlaten, vragen wij
om de zegen van de ene God.
Wil ons de tijd en de rust geven
om tot onszelf te komen,
de kracht en de moed om de draad van het leven
weer op te nemen;
wil ons bovenal de levenwekkende Geest
van Jezus Christus geven
om elkaar overeind te houden
en om met elkaar verbonden te blijven
in waarachtige vriendschap.
Zegene ons de God in Wie wij geloven als
Vader, Zoon en heilige Geest. Amen.

4. Wij zijn op deze plaats samengekomen om afscheid te nemen van ....., een
bijzondere man/vrouw van wie we houden en die we nu aan de aarde
toevertrouwen.

God heeft de mens gevormd uit aarde en
Zijn levensadem ingeblazen.
Nu .... zijn/haar laatste adem uitgeblazen heeft,
leggen wij zijn/haar dode lichaam in de aarde terug.
In vertrouwen bidden wij:
God, Gij die een mens geschapen hebt naar Uw beeld,
Gij die geen mens verloren laat gaan
Wij vertrouwen .... aan U toe.
Wees goed voor hem/haar.
Bescherm hem/haar,
Voltooi hem/haar in Uw Liefde,
Neem .... op in Uw Koninkrijk.
Sterk ons die achterblijven
en laat .... voortleven
in onze gedachten en in ons doen en laten.

.... heeft de liefde van God uitgestraald ten einde toe
Daarom zegenen wij deze aarde, waarin wij dit dierbare lichaam ten ruste
leggen.

Besprekelen met wijwater en zeggend

U zult wonen in de stad van vrede, bij de Heer van leven en dood

Tekenen met het kruis

Ik teken u met dit kruis, als teken van onze hoop op de verrijzenis en eeuwig leven.

Aarde strooien op de kist en zeggend

Uit aarde bent u genomen en in de aarde leggen wij u terug.
Wij mogen geloven dat u zult verrijzen tot een eeuwig en onvergankelijk leven.
...., rust in vrede. Amen.

Dit kruisje is met .... en met jullie meegegaan tijdens deze laatste dagen.
Het kruis als teken van het lijden van Christus, maar ook als teken van hoop en vertrouwen.
...., ik geef u dit kruisje, opdat het een mooie plek zal krijgen thuis en dat het u in moeilijke tijden, als teken van ons geloof, troost en kracht mag geven.

Nu wij afscheid gaan nemen van ...., mogen wij erop vertrouwen dat hij/zij opgenomen is in het nieuwe leven bij God, waar geen pijn of verdriet meer is.
In dat vertrouwen bidden wij het gebed dat Jezus ons geleerd heeft:

Onze Vader

Wees Gegroet

Heer, geef hem/haar de eeuwige rust

Dat hij/zij mag rusten in vrede ....

En mogen allen die hier begraven zijn en alle andere overledenen door Gods barmhartigheid rusten in vrede.

Zegene ons de God in Wie wij geloven als Vader, Zoon en heilige Geest. Amen.

B. Crematorium

1. Wij geven ons leven de inhoud die wij eraan willen geven; wij zijn in staat ons leven grotendeels zelf te bepalen.
Toch zijn er momenten van ons leven die wij niet in de hand hebben

en die voor ons allen onafwendbaar zijn.
Afscheid nemen is zo'n moment.

Afscheid nemen doet pijn
maakt ons erg kwetsbaar,
en brengt onze broosheid aan het licht.

Familie en vrienden van ..... en u allen die
hier vandaag aanwezig bent.
Afscheid nemen van een mens,
die je dierbaar is; wat is moeilijker
dan zo'n afscheid?
Wanneer wij straks hier weggaan,
.... achterlatend,
moge dan uw pijn verzacht
en uw verdriet overwonnen worden
doordat velen
het verdriet met u willen delen,
uw tranen willen drogen
en u willen ondersteunen
omwille van .....

Mogen wij allen ervaren
en tot het inzicht komen
dat deze dood niet het einde is,
dat er leven is voorbij de dood.

2. ...., het moment van afscheid nemen
is nu aangebroken.
Uw lichaam zal opgaan in het vuur;
het vuur dat zijn oorsprong vindt in de zon;
de zon die vandaag opging
en die er morgen weer zal zijn.
Elke dag opnieuw zal de zon ons wekken
en ons u in herinnering brengen,
elke dag tot wij elkaar weerzien
daar waar u nu bent.

Bidden wij (samen):
God, eeuwig Licht,
Vuur dat ons voorgaat
als onze weg door duisternis vervaagt,
ontvang deze mens uit onze handen
en koester hem in uw warmte.
Wees bij ons allen
nu wij afscheid moeten nemen van .....
die ons zo dierbaar en vertrouwd is.
Wij vertrouwen hem/haar toe aan het vuur,
maar in onze gedachten en in ons hart
nemen wij hem/haar mee naar ons leven van alledag.

U blijft bij ons.
Moge onze God van Liefde u vrede geven. Amen.

3. Mag ik u uitnodigen om hier in een kring
rondom de baar te komen staan
voor een laatste groet aan ....

Het ogenblik is aangebroken
om nu dit dode lichaam uit handen te geven
en het toe te vertrouwen aan het vuur.
Vuur kan voor ons het zinnebeeld zijn
van de weg die de mens kan gaan
tot vernieuwing en tot loutering.
Vuur kan ons verwarmen als
wij huiveren van verdriet en eenzaamheid.
Vuur kan ons bovenal samensmeden
ons binden aan elkaar bij dit afscheid.

In een vuurkolom ging God zijn volk vooruit
bij nacht en ontij,
door de barre woestijn op weg naar het beloofde land.
Moge God de Heer vandaag ... ook voorgaan
en hem/haar geleiden naar zijn eeuwig thuis bij Hem.

Tastbaar voor ons blijft de liefde en vriendschap
waaraan dit lichaam uitdrukking gaf,
de herinnering aan wat hij/zij deed
en wat hij/zij betekende voor ons.

C. Bijzetting Urn

Welkomstwoord

Gebed

God, onze Vader,
Gij die uit aarde de mens geboetseerd hebt,
en ons doet terugkeren tot het stof van de aarde.
Gij die in uw stilte bewaart
het geheim van alle leven:
zie ons hier voor U
in stille eerbied en ontzag.
Wij danken U voor het leven, de liefde,
de zorg en de vriendschap
die ... aan ons gegeven heeft.
Zo zal hij/zij altijd een deel van ons leven blijven.
Ontferm U over hem/haar en over ons.
Dat vragen wij U, door Jezus Christus, uw Zoon.
Amen.

Schriftlezing: Genesis 2, 4b-8 (Suggestie)

Toen God de Heer de aarde en de hemel maakte, waren er op aarde nog geen wilde planten en groeide er geen enkel veldgewas, want God de Heer had nog geen regen op de aarde laten vallen en er was nog geen mens om de grond te bebouwen, om het water uit de aarde omhoog te halen en de aardbodem te bevoeien.

Toen boetseerde God de Heer de mens uit stof, van de aarde genomen en Hij blies hem de levensadem in de neus: zo werd de mens een levend wezen. Daarna legde God de Heer een tuin aan in Eden, ergens in het oosten en daarin plaatste Hij de mens die Hij geboetseerd had.

Voorbede

Heer onze God ,
in dankbare herinnering bidden wij
voor ....., die ons dierbaar is
en die wij aan uw goedheid hebben toevertrouwd
toen hij/zij is gestorven.
Wij danken U voor alle liefde en zorg
die van hem/haar is uitgegaan.
Wij danken U,
omdat hij/zij een mens was om van te houden.
Laat ons bidden:

A. *Heer onze God, wij bidden U verhoor ons.*

Wij bidden U,
dat er niets van dit mensenleven verloren zal gaan,

dat het werk van zijn/haar handen ten goede mag komen
aan uw Rijk dat is en komen zal;
dat hij/zij in alles waarin hij/zij groot is geweest
voor ons een sprekend voorbeeld mag blijven.
Laat ons bidden:

A. Heer onze God, wij bidden U verhoor ons.

Wij bidden U,
dat wij die met hem/haar verbonden waren
mogen groeien in dieper verbondenheid met elkaar.
Dat wij de liefde onder elkaar bewaren
en de weg van ons leven gaan
in de hoop en het geloof
dat U ons draagt over grenzen van lijden en dood.
Laat ons bidden:

A. Heer onze God, wij bidden U verhoor ons.

Wij bidden U,
voor mensen die worden vergeten bij leven en in dood,
voor hen voor wie niemand meer bidt;
dat zij door U gezien mogen worden,
dat U hun namen zult herinneren.
Laat ons bidden:

A. Heer onze God, wij bidden U verhoor ons.

(Moment van stilte voor persoonlijk gebed)

Heer onze God,
aan U vertrouwen wij ..... toe
die wij koesteren in onze herinnering.
Schenk ons de kracht om te leven
ook met verdriet en gemis.
Leer ons het geheim van uw liefde verstaan
die leven geeft en leven doet,
nu en in eeuwigheid. Amen.

Hierna verlaten wij in stilte de kerk/kapel/aula

Bij de urnplaats

Zegen + ..., Heer God, deze plaats
die de herinnering aan .... levend zal houden.
Maak deze plek tot een zegen voor ons
wanneer wij hier stilstaan bij zijn/haar leven en sterven.
Dat wij hier verdriet en dankbaarheid mogen voelen
en verbondenheid, over de grens van de dood.

(de urn wordt geplaatst, vervolgens ook de afdekplaat)

Moge zijn/haar naam, hier in steen gegrift,
voor altijd geschreven staan in de palm van uw hand,
Gij die hebt gezegd dat Gij het werk van uw handen
nooit zult verlaten.

Moge hij/zij dan thuis zijn bij U
en rust vinden, duurzaam geluk.
En moge al wat hij/zij voor ons betekend heeft
voortleven in ons hart.
Gij die bron van ons leven zijt,
adem en hartslag van ons bestaan:
geef dat wij allen eens bij U
het eeuwig geluk mogen genieten,
door Christus, onze Heer.

Onze Vader – Wees gegroet

- V. Heer, geef hem/haar de eeuwige rust.
- A. En het eeuwig licht verlichte hem/haar.
- V. Dat hij/zij moge rusten in vrede.
- A. Amen.

Zegen en wegzending